

Jutri bomo na volitvah dosegli novo veliko zmago v naši borbi za boljšo bodočnost, za socializem

SIAU združuje v enotno fronto vse napredne, demokratične sile našega okrožja v borbi proti izkoriščanju, narodnostni mržnji, za napredek in boljšo bodočnost. Naloge te organizacije izvirajo iz njene vloge v družbeni preobrazbi našega ozemlja, zato se mora vzporedno s tem razvojem organizacijsko, ideološko in vsestransko izpopolnjevati.

ORGANIZACIJA SLOVANSKO ITALIJANSKE ANTIFASISTIČNE UNIJE NAŠEGA OKROŽJA JE MOČNA ARMADA DELOVNIH LJUDI, KI POD VODSTVOM KOMUNISTIČNE PARTIJE GRADE BOLJŠE ŽIVLJENJE — SOCIALIZEM. DANES STEJE 34.828 ČLANOV ALI NAD 94 ODSOTKOV VSEH VOLIVNIH UPRAVICENCEV. OD TEH JE V KOPRSKEM OKRAJU 21.828 ALI NAD 93 ODSOTKOV VSEH VOLIVNIH UPRAVICENCEV V RUJSKEM PA OKOLI 13.000 ALI 95 ODSOTKOV VSEH VOLIVNIH UPRAVICENCEV.

Ta fronta, ki se je pod vodstvom naše Komunistične partije skovala v oboroženi borbi proti okupatorju in s katero dosegamo danes velike uspehe na gospodarskem, političnem in kulturnem področju, je šla v teku naše borbe skozi različne organizacijske oblike in se z združitvijo Enotnih sindikatov, Antifašistične slovansko-italijanske ženske zveze, Antifašistične mladine, Italijanske unije in drugih množičnih organizacij razširila in postala vseljudska politična organizacija.

Avgust Palčić

PALČIČ AVGUST, mladinec iz Smarij, rojen 1929. Kandidira v okrajni zbor SIAU zaradi delavnosti v mladinski organizaciji.

Danes SIAU predstavlja ogromno večino prebivalstva našega okrožja in v njene vrste pristopajo vedno novi in novi člani, zato postaja njena vloga v družbenem življenju vedno bolj odločilna. Tega dejstva se mora zavedati sleherni član SIAU, kateri ne sme biti vezan na svojo organizacijo le administrativno; vedeti mora, da je od njegovega aktivnega sodelovanja odvisno, če bo SIAU kos svojim nalogam. To se pravi, da mora jutri biti na volitve pripravljen, ker bo le tako aktivno sodeloval pri izbiri kadrov, ki so najboljši porok za to, da bo ostala SIAU tudi nadalje na visokem nivoju. V odbore SIAU moramo izvoliti tovariše, ki so šli z ljudstvom skozi težke borbe, ki jih poznamo kot nepopustljive borce za dobrobit ljudstva. Izvoliti moramo take tovariše, ki so z ljudstvom tesno povezani in zaupajo v ljudsko ustvarjalno silo, izvoliti moramo ljudi, ki bodo znali pri reševanju najrazličnejših problemov uporabljati vseljudsko iniciativo. Volitev ne smemo sprejeti kot akt formalnega značaja, temveč moramo k volitvam pristopiti z globoko zavestjo, da zbiramo vodstvo organizacije, ki igra v našem družbenem življenju glavno vlogo.

Zadnje volitve SIAU so bile v začetku lanskega leta. Pogledalo je od takrat toliko časa, da morajo dati ta

krat izvoljeni odbori obračun svojega dela. Članstvo pa mora kritično oceniti dosedanje delo svoje organizacije, ker bo šele na podlagi take ocene lahko izvolilo na odgovorna mesta tovariše, ki bodo sposobni tako ali bolje izvrševati družbene politične naloge te organizacije.

Naše priprave na volitve, kakor tudi volitve same se navezujejo z vso

dejavnostjo našega ljudstva za okrepitev ljudske oblasti, za uresničenje enoletnega plana in z borbo proti sovražniku onstran demarkacijske črte ter njegovemu vplivu pri nas.

V času predvolivnega tekmovanja in predvolivne kampanje so naše krajevne, mestne in okrajne organizacije SIAU uspele organizacijsko učvrstiti in številčno okrepiti svoje vrste. Ravno tako smo v tem času napravili velik korak naprej k utrditvi slovansko-italijanskega bratstva, kar nam dokazuje velika udeležba delovnih ljudi italijanske narodnosti na množičnem prostovoljnem delu na čast volitev in veliko število novih pristopov v članstvo SIAU v naših obalnih mestih, kjer je sovražniku, izrabljajoč strupeno nacionalno mržnjo, ki je pri nas zrasla v pogojih preteklih režimov, uspelo največ časa obdržati svoje pozicije.

Da lahko te uspehe prištevamo — čeprav nas čaka na tem področju še mnogo naporenega dela — med največje zmage, nam dokazuje tudi divji krik, ki so ga te dni potom svojih glasil zaglasi tržaški reakcionarni krogi, s čimer priznavajo, da izgublajo iz dneva v dan svoj razkrajajoči vpliv.

Vendar nas doseženi uspehi ne sme-

jo uspavati, ker je pot, ki stoji pred nami, zelo naporna in nam nalaga vedno nove in težje naloge, katerih izvedba terja odločen nastop prav vseh naših delovnih ljudi. Zato moramo prenehati z nekaterimi pomanjkljivostmi in nepravilnim delom, ki se še vedno tu pa tam pojavljajo v naših vrstah in so zelo škodljive. Odpraviti moramo na primer centralistično reševanje raznih vprašanj, šablonsko prenašanje direktiv in birokratski odnos do ljudskih množic.

Kristina Lovrečić

KRISTINA LOVREČIĆ z Vršiča kandidira v okrajni zbor SIAU zaradi tega, ker je zelo priljubljena med domačini kot zvesta borka za pravice delovnega ljudstva.

Prva naloga naših odborov SIAU naj bo dvig zavesti in samoiniciative množic, kar bomo dosegli, če se bodo člani SIAU zavedali vloge, ki jo je imela ta organizacija v preteklosti, in začutili tudi širše naloge, ki se pojavljajo na sedanji stopnji njenega razvoja v borbi za decentralizacijo in čim širšo demokratizacijo naše ljudske oblasti, proti birokratizmu in negativnim pojavom, ki se porajajo v mnogih uradih našega administrativnega in upravnega aparata ter sovražnim vplivom

v naših vrstah in izven njih. Mi živimo z ozirom na vsakodnevni nekontrolirani stik prebivalstva naše cone s Trstom, ki je danes izrazita sovražnikova postojanka, na najbolj izpostavljeni točki, zato je vzbujanje samoiniciative ljudskih množic še posebno pereče. Naše osnovne organizacije SIAU naj še nadalje odgovarjajo poizkusom agentov iz vrst CLN in Informbiroja tipa Langher Vende, Sem in njim podobnim, ki so hoteli oslabiliti s krvjo priborjeno bratstvo in enotnost, našo ljudsko oblast — našo pot izgradnje socializma.

Novo izvoljeni tovariši se morajo zavedati, da je pri naših ljudeh mnogo volje za delo, kajti to ljudstvo je šlo skozi težke izkušnje narodno-osvobodilne borbe ter je imelo po vojni možnosti politične in kulturne vzgoje, kar se danes kaže zelo koristno upoštevati mnenje ljudi, ki so z aktivnim delom in zasledovanjem raznih pojavov v vsakodnevni praksi mnogo naučili.

Nikakor ne moremo trditi, da je na terenu pomanjkanje ljudi, ki so zreli za samostojno politično delo. Za takim tožbovanjem se skriva često podcenjevanje zavestne vloge množic in njihove iniciative. Priznati moramo, da se tu pa tam zaradi nesposobnosti osnovnih organizacij SIAU za samostojno politično delo opaža defenzivno politično odpornost ljudskih množic. Dogaja se često, da sovražnik podtika stvari, proti katerim se mora potem SIAU boriti. Marsikje nas sovražnik prehiteva zato, ker je naše birokratsko prenašanje direktiv tako počasno, da se na terenu pojasnjujejo stvari šele tedaj, ko so že v največjem razmahu. Na jutrišnjih volitvah nas mora voditi geslo: »Okrepiti naše vrste tako, da pritegnemo v naše vrste ne glede na narodnost prav vse delovne ljudi našega okrožja. Izolirati, razbiti in uničiti moramo agenturo sovražnika na naših tleh, ki že pet let s svojim podtalnim delovanjem otežkoča naše naporno, ustvarjalno delo pri izgradnji socializma!

Razočarani se vračajo

Zapeljani od lažne protiljudske politike so zbežali v Trst tudi trije mladeniči iz Novega mesta. Prvi, Pavič Cezare zaradi nekega prepira, drugi Padovan Anton, žrtev strastne ljubezni do dekleta, ki je služila v Trstu pri bogatem meščanu, misleč, da bi dobil delo pri lastniku ribiške ladje pri izseljenem iz Pulja. Esul jih je sprejel in jim dal delo na barki, kjer se je začela trnjeva pot. Če so kaj ujele, so jedli vsaj enkrat na dan, drugače pa je bil kos trdega kruha za hlapce dovolj. Nekega dne je tudi tretji zapustil Novigrad in šel obiskat mater v tržaško bolnišnico. Srečal je tovariša in sklenil ostati z njima. Tudi on je dobil delo pri »poštenjaku«. Tako se je začelo bedno življenje tudi za Pava Jožefa. Gledali so polne izložbe, toda spmi niso mogli kupiti niti najpotrebnejše stvari.

Začelo se je domotožje. Zahrepeni so po domači zemlji. Pred tedni sta se prva vrnila v deželo »Tilina« in z njim je prišla tudi Padovanova ljubica. Seveda je bil gospodar »žalosten« zaradi odhoda svojih dveh »sužnjev« in je obljubil fantoma trikratdnevno hrano, samo da bi ostali. Toda oni so bili siti hlapčevanja in so hoteli domov, da povedo vsem, ki hrenijo po Trstu in verjamejo lažni propagandi, da so izkoriščevalne — gospodarje, ne pa za delavce.

JUTRI VSI NA VOLITVE, DA BOMO SPET DOKAZALI VSEM NAŠIM SOVRAZNIKOM, KAKO MOČNA JE NAŠA ORGANIZACIJA V DANAŠNJI BORBI ZA SREČNEJŠE ŽIVLJENJE VSEH DELOVNIH LJUDI!

Pavat Josip pa je moral še ostati v Trstu, da poplača gospodarju dolg. Ob povratku so starši veselili zadovoljni sprejeli fanta. Pavatičev oče se je takole izrazil: »Največja radost v mojem življenju je sinova vrnitev v družino!«

Danes dela Povatič v dolini Mirne in kmalu bosta z njim delala tudi ostala dva. Potem bosta Pavatič in Pavat obdelovala zemljo, Padovan pa bo ribaril.

Padovan ne bo več nemirno sledil zaročnici, ki je spet šla služiti v Trst. Danes naši fantje vedo, da delovno dekle lahko živi v naši coni s poštenim delom, ne da bi se prodajala izkoriščevalcem delavskega razreda v coni A.

BES TRŽAŠKIH ŠOVINISTOV ZARADI NAŠIH VOLITEV SIAU

Bojazen pred novo svetovno vojno, ki danes preveva človeštvo, veliki dogodki, ki privlačujejo pozornost vsakega posameznika, vse to očividno prav malo zanima naše šovinistične sosede v Trstu. Tudi jih mnogo ne teži, da so ravno v teh dneh dokončno izgubili Tripolitanijsko in Libijsko, kamor so vložili toliko milijard in toliko žuljev svojega delovnega ljudstva, da bi se ne mogli čuditi, ako bi ob takim udarcu malo potožili. Vse to je danes za iredentiste in šovinite v Trstu malenkostno spricho volitev v SIAU, ki se bodo v nedeljo vršile na našem področju. Zato jim pa te delajo tako resne skrbi, da se dnevno v dolgih stolpcih bavijo z njimi in si razbijajo glavo, kaka nepregledna nesreča bi mogla iz njih nastati za mater Italijo. Da preprečijo tako nesrečo, ki bi mogla biti najmanj enakovredna ponovitvi korejskih dogodkov v Evropi, so začeli po znani praksi, ki so jo uporabljali o priliki zadnjih okrajnih volitev aprila meseca, najprej z nekimi laži-dokazovanji o italijanstvu teh krajev, potem so se pa spravili na propagando z grozodejstvi. Pri njih iznajdljivosti ne bo težko izdajati dnevnega poročila o preganjanju nesrečnega italijanskega življenja, spricho 300 mrtvih

in tisočev ranjenih in pregnanih za časa aprilskih volitev, ki so se rodili v njihovih bolnih možganih. Stvar, ki je v toliko izboljšala za nas, da do slej še niso mogli najti nobenega mrtvega, zato je pa ubogo italijansko ljudstvo toliko bolj na milost in nemilost izročeno ponoči in podnevi strašnim aktivistom, ki ga zalezujejo za vsakim ogrom, oprezujejo, naganjajo, mrevvarijo, tako da je res že pri koncu s svojim junaštvom. Ti junaki so za las podobni starim mučnikom, ki so rajši poginili med zvermi v rimskem amfiteatru, kot da bi prisegli rimskemu cesarju. Z zadnjimi silami se sedaj vsi ti preganjanci upirajo mučeništvu, ki ga gotovo čaka, ako se ne vpiše v organizacijo, ki nosi krvavo ime »Slovansko-italijanska zveza«. Za vse šovinite in iredentiste, ki vedrilo in oblačijo preko meje na Skofijah in ki žive ne od bratstva, marveč od sovraštva med obema tukajšnjima narodoma, je vsako delo na zbliževanju seveda odveč. Po njih pojmi ne bi bilo treba nobenega razpravljanja in vabljenja, ko se da isti cilj doseči mnogo laže z batino, kakor so dokazali uspehi blagopojnega fašizma.

Za opisovanje krvavih dogodkov, ki

jih potrebuje njihova današnja kronika, pa tudi ni potreba posebne iznajdljivosti, marveč je dovolj, ako le odprejo svoje stare registre in prepišejo iz njih dogodivščine njihovega svoječasnega presrečevanja po teh krajih, pa bodo že bralcem stali lašje pokoncu. Kljub vsem plamenčim pozivom izgubljene tolpe v Trstu pa izgleda, da tukajšnje njihove pristaje ne mika mučenništvo, s katerim bi rad CLN okrasil njih glave. Teh je tudi dnevno manj, saj vendar ljudje žive v dnevnem stiku z ljudsko oblastjo in vidijo, kako se ta trudi, da bi dvignila življenjsko raven vseh slojev delovnega človeka in kako si prizadeva, da bi zabrisala narodnostno mržnjo, ki je izvor vsega zla v odnošajih med narodi. Zato tudi pošteni ljudje sami od sebe, brez vsakega pritiska in prigovarjanja posegajo po izkaznici SIAU, kakor edinem pokretu, ki odgovarja političnim in gospodarskim potrebam današnjega časa na tem ozemlju. Spricho tega moralnega poraza je tudi tržaški CLN, da zakrije svojo blamažo, milostno »dovoli« našim ljudem, na katere nima prav nobenega vpliva, da se lahko vžijejo v SIAU, tako da bo jutri lahko kričal, da so sedaj vsi ti njegovi pristaji.

Dorino D'Este na svobodi

V torek 5. decembra so izpustili iz koprskih preiskovalnih zaporov Dorino D'Este. Ta je drugi na svobodi izmed treh pripornikov, ki so pred 25 dnevi ilegalno prestopili demarkacijsko črto med cono A in B.

Kakor vedno, so reakcionarni časopisi tudi ob tej priliki stvar po svoji komentirali. Na ves glas so vpili, da so jih organi NZ in OZNE zgrabili na ozemlju zone A in jih odgnali v cono B.

Izjave, ki nam jih je dal Dorino D'Este v torek, ko je bil izpuščen iz zapora, nasprotujejo trditvam informbirovskega in klerofašističnega tržaškega tiska, organizacij in posameznikov ter ponovno potrjujejo, kakšnih klevetniških in lažnivih metod se ti poslužujejo. D'Este je potrdil, da je stvar z njegovo »ugrabitvijo« potekala tako, kakor smo že o njej poročali. Gospodje, ki so se odlikovali v klevetanju in laganju, naj si izvolijo ponovno prepričati pri D'Estju in, v kolikor jim gre za resnico, naj jo tudi priznajo.

ORGANIZACIJA SIAU PRED VOLITVAMI Množični sestanek v Sv. Petru

Kdor je hodil zadnje dneve po naših mestih in vaseh, je lahko opazil, da so se začeli člani SIAU povsod skrbno pripravljati na volitve. Na predvolivnih sestankih so razpravljali o novih odborih in ljudeh, ki jih bodo volili. V nove odbore bodo izbrali predvsem ljudi, ki so voljni delati in ki jim sami zaupajo. Na svoje volitve pa so se člani SIAU pripravljali tudi z delom in tekmovanjem, saj so na čast volitev člani SIAU našega okrožja v dvomesečnem tekmovanju opravili 110.646 prostovoljnih delovnih ur. Pri tem so prednjačili člani SIAU v Bujsčini, ki so opravili nad 60.000 prostovoljnih delovnih ur. Povprečno vsak član je opravil po 5 prostovoljnih delovnih ur. V zadnjih dneh pa se je to število precej dvignilo. Dobra priprava in dobra izvedba volitev — vse to so sprejeli člani SIAU v svoje dvomesečno tekmovanje. Z opravljenimi prostovoljnimi urami pa se odražajo tudi najrazličnejša opravljena dela: obnova vasi, elektrifikacija, gradnja cest, vodnjakov, pogozdovanje itd.

Viktor Bržan

BRŽAN VIKTOR iz Marezige je bil rojen 1920. leta. Vseskozi od 1943. leta, ko se je pridružil partizanskemu gibanju, je bil eden izmed najpožrtvovalnejših aktivistov. Po osvoboditvi daje vse za gradnjo požganih domov in za rešitev gospodarskih in socialnih razmer v KLO Marezige. Mnogo je tudi prispeval pri gradnji šole in zadržnega doma. Med prvimi je bil pri ustanovitvi kmečke delovne zadruge, kjer sedaj požrtvovalno dela kot njen član. Na predvolivnem sestanku so ga volilci predlagali za kandidata v okrajni odbor SIAU.

S tem delom so požrtvovalni člani SIAU uresničevali svoje plane, ki so jih sprejeli v začetku tekmovanja. Marsikje so te plane uspešno izvedli, drugje pa jih niso zaradi slabe organizacije in malomarnosti odborov.

Vendar če kritično presodimo dosežanje delo naših članov SIAU, vidimo na eni strani velike uspehe, na drugi strani pa lahko ugotovimo, da v nekaterih vaseh organizacija SIAU zadnje čase ni delala tako, kakor bi morala. Zakaj? Samo nekaj primerov. V Koštaboni dvomesečno tekmo-

Na čast volitev je bilo opravljenih 110.646 prostovoljnih delovnih ur. Ob razglasitvi udarnikov bo razvidno kdo je več opravil in kdo manj.

vanje ni dobro uspelo. Člani odbora SIAU si sami niso bili na jasnem, ali kaj delajo ali ne. Nekateri člani odbora so dejali, da odgovoren za tekmovanje ne vodi nikakršne evi-

Jože Pribac

JOŽE PRIBAC se je rodil kot sin kmeta v Padni 1919. leta. Vsakdanji kruh si je služil z delom, ki ga je opravljal več let v Sičolah. V partizane je šel leta 1944. Bil je kurir južnoprimorskega okrožja. Odlikovan je bil z redom hrabrosti in za zasluge za narod. Po osvoboditvi je postal tajnik kmečkih sindikatov v Padni. Postal je član odbora SIAU. Padenjci so ga zdaj kandidirali v okrajni zbor.

dence, drugi pa, da so ljudje preveč »reakcionarni« in da se nočejo udeleževati prostovoljnega dela. Če pa si vprašal posamezne člane SIAU, so ti kar odgovorili: »Kakršno je vodstvo, takšen je tudi uspeh dela.« V Sičolah je bila prav tako organizacija SIAU mrtva. Dalje časa niso sploh imeli nobenih sestankov. Se tisti člani, ki so imeli voljo kaj prispevati v tem tekmovanju, niso storili ničesar, ker niso imeli pravega vodstva. To je šlo naprej do zadnjih dni. Zdaj pa je razumljivo, da ne bodo naenkrat opravili to, kar bi lahko do sedaj. V Vanganelu prav tako ni bilo v tem tekmovanju organizacije SIAU niti čuti. Tu gradijo osnovno šolo, zadržni dom, ki bi ga lahko v tem času dokončno uredili, niso pa storili ničesar. No, delo pa čaka. Koga čaka? Dozdeva se nam, da verjetno novi odbor SIAU, ki naj bi to delo poživil.

Novi odbori SIAU, ki jih bodo izvolili jutri, bodo morali biti vsekakor bolj iznajdljivi ter se bodo morali bolj zanimati za vsa gospodarska in politična vprašanja na vasi.

Ce smo že našli nekaj slabih primerov o delu organizacij SIAU na vasi, moramo vsekakor omeniti tudi dosežene uspehe. Imamo prav dobre vasi, ki so med seboj tekmovali, in tako dosegle znatne uspehe pri raznih koristnih delih na vasi. Tako so se v tem tekmovanju posebno izkazali Svetantončani, ki so s prostovoljnim delom pokrili del svojega zadržnega doma ter pripravili že vse potrebno za napeljavo električne luči. Na Grintovcu pa je prav te dni, kakor smo že poročali, zasvetila električna luč. V Dekanih so tekmovali prav tako pri gradnji zadržnega doma ter pri pogozdovanju goličav. Na Centurju so si dogradili vodnjak, za kar so prispevali v tem tekmovanju nad 900 delovnih ur. Manžančani razširjajo cesto; do sedaj so pri tem delu opravili nad 1.200 prostovoljnih ur. V Kortah pa so s celotnim delom priredili ljudski oblasti okoli 250.000 din ali 42 % investicijskega plana

Roža Memon

MEMON ROŽA, 58-letna starica iz Dekanov, je delovna in požrtvovalna članica SIAU od 1945. leta. Člani SIAU v Dekanih so jo predlagali za kandidata v krajevni odbor SIAU zaradi njene požrtvovalnosti v organizaciji ASIZZ, zlasti zadnje dni pri akcijah in pripravah za novoletno jelko.

KLO. In tako je velika večina vasi, aktivov SIAU ter posameznih članov pomagala po svojih močeh pri gradnji boljšega življenja, za čim boljše počastitev svojih volitev. Pri tem so pa seveda nekateri prispevali več, a drugi manj.

Kdo je več prispeval in kdo manj, bomo videli na dan volitev, ko bodo proglašeni najboljši člani za udarnike.

Kako bomo obdarili naše najmlajše za letošnjo novoletno jelko

Obdarovanje otrok je postalo pri nas navada. Vsako leto je bil ustanovljen v okviru vseh množičnih organizacij okrajni in okrožni odbor za pripravo »otroške božičnice«, ki se sedaj imenuje »novoletna jelka«. Nadeje so bili ustanovljeni odbori po vseh vaseh, mestnih bazah itd., katerih namen je bil, zbirati prostovoljne prispevke, določitev kategorije obdarovanih otrok in razdeliti darila.

Vsa darila in prispevki so se zbirali v okrajnem in okrožnem centru. Del teh daril in prispevkov je prišel neposredno od ljudstva, toda največ je bilo dano iz glavnih fondov, iz fondov garantirane preskrbe in drugih centralnih fondov. To je bila linija manjšega odpora in je nepravilna, ker so ti fondovi zaradi tega trpeli.

Letos bo novoletna jelka pripravljena čisto na drugačni podlagi. Vsaka vas, mesto, baza itd. bo darila sama pripravila. Čim več bodo ljudje prispevali in delali za novoletno jelko, tem bolj bodo otroci obdarova-

ni. Možnosti imamo povsod, da se ta otroški praznik na čim lepši način pripravi. Sivilci in mizarji so v vsaki vasi, posebno pa še v mestih. Prav ti lahko obogate novoletno jelko z vsakovrstnimi igračkami in drugimi stvarmi, ki pridejo v poštev za darila.

Na pobudo okrajnega odbora AFZ, poverjeništvu za prosveto in ostalih množičnih organizacij so začeli po vaseh in mestih našega okraja že pred 15 dnevi ustanavljati odbore za pripravo novoletne jelke. Sedaj zavisi, kakor smo že rekli, od teh odborov, kako bo v vasi ali bazi pripravljen praznik in darila. Če bodo seveda samo ustanovili odbor, bo tudi novoletna jelka slabo uspela.

Poglejmo, kako se do sedaj pripravljajo na novoletno jelko. V Kopru so že po vseh bazah sestavili odbore za pripravo tega otroškega praznika. Imeli bodo udi otroški sejem, na katerem bodo otroci kupili vsakovrstne stvari. V Bosedragi so sestavili se-

pretekli teden so imeli v Sempetru množični sestanek, ki je bil prav dobro obiskan. Ze pred 19. uro se je zbralo ljudstvo v mali dvorani. Na dnevnem redu je bila kot najvažnejša točka premešitev sedeža KLO, ki je bil do sedaj v šolskih prostorih, od koder se mora po nalogu okrajne pro-

Ivan Hrvatin

HRVATIN IVAN iz Hrvatinov pri Koštaboni, rojen 1911. leta, je že pod Italijo deloval v odboru OF. Po kapitulaciji Italije pa je spodbujal domačine, naj se pridružijo naprednemu gibanju. Sam je bil za to večkrat preganjan. Večkrat se je moral umakniti, toda njegovo delo je imelo velik vpliv med ljudstvom. Po osvoboditvi je prav tako deloval v vseh organizacijah. Te dni so ga Koštabonci predlagali za svojega kandidata v okrajni zbor SIAU.

Sindikalni tečaj v Strunjanju se je uspešno zaključil

V nedeljo, 3. t. m. se je zaključil tečaj v Strunjanju. Izpiti so pokazali, da so vsi tečajniki vložili največjo voljo, da bi obvladali predpisano snov. Ta tečaj so organizirali Enotni sindikati le za slovenske delavce. Učenju materinega jezika se je posvečala največja pažnja, prav tako tudi še zlasti vsem tistim predmetom, ki so velikega pomena za konkretno delo na področju sindikalne organizacije. Velika zasluga za uspešno vodenje tečaja gre tov. Celharju Cirilu. Po zavrnjenem tečaju so šli vsi tečajniki na kratek dopust, nakar se bodo vrnili na svoja delovna mesta. Vrnivši se na delo, bodo vse boljše reševali vprašanja naše borbe za gospodarsko ter kulturno izgradnjo našega okraja.

svete v desetih dneh umakniti. V teh prostorih bodo razredi osemlečke. Te prostore bi bili morali očistiti že do 15. septembra, ko se je začel pouk.

Kakor po navadi, je tov. predsednik otvoril množični sestanek in pozdravil vse navzoče. Po odobritvi dnevnega reda so prišli na najvažnejšo točko, premešitev sedeža KLO. Najprej je spregovoril tov. Branko Raci, ki je med drugim podčrtal vzrok premešitve sedeža. Razložil je, da bi bil najprimernejši prostori v Novi vasi. Prisotni volilci so postali nejevoljni, ki je tov. Raci omenil, da so člani odbora sklenili premešitev sedeža KLO, ne da bi prej sklicali zbor volilcev in v prisotnosti vseh sklenili, kam naj se premesti sedež KLO. S sklepom odbora se ni nihče od prisotnih strinjal in zaradi tega ni veljaven. Zbrani volilci so zahtevali, naj postavijo komisijo, v kateri naj bi bile zastopane vse štiri vasi, to je: Sempeter, Krkavče, Padna in Nova vas. Komisija naj bi ugotovila na zborih volilcev željo ljudstva in nato odločila, kje naj bo imel sedež KLO. V diskusiji so poudarjali, da bi se morali predstavniki ljudskega odbora že davno pozanimati za zgraditev nove stavbe, kjer bi imel sedež KLO. Drugi so spet predlagali, naj premešijo sedež KLO v Sempeter. Po živahni diskusiji so zaključili sestanek, ne da bi sprejeli kakršen koli sklep. Ljudstvo se je nejevoljno razhajalo. V vasi so stale tu pa tam skupine ljudi, k so se pogovarjali o nastalem vprašanju.

Najbolje bi bilo, da bi sedaj začeli hitro z gradnjo KLO, kajti le tako se bo najprej rešilo to vprašanje.

J. Vuk

Obljuba dolg dela

V tem članku bomo poskusili razjasniti našim bralcem, kaj je pravzaprav bilo z nagrado tov. V. N.

Omenjeni tovariš je zaposlen kot skladiščnik pri nekem podjetju v Kopru. Ilo, ki menda ne spada v njegov delokrog, je zaradi pomanjkanja personala, zastalo.

Tovariš D., predpostavljeno omenjenega podjetja, je obljubil skladiščniku dobro nagrado, če izvrši to delo. Ko je V. N. delo končal, je začel podrobno premišljati o D. besedah. Prišel je do zaključka, da je nagrada eno, dobra nagrada pa je še nekaj »večjega«. Kam s tem denarjem? A vendar omenjeni tovariš do danes še ni prejel dobre nagrade.

Dobra stran tov. D. je, da skrbi za podjetje in ne razsipa finančnih sredstev. Ali stvar je v tem, da je tov. V. N. nezadovoljen. Pravzaprav nade še ni propadla, ker tov. D. na številna vprašanja še ni dal negativnega odgovora.

To velja za vse, ki v tem smislu grešijo. Če je delavec nagrado zaslužil, mu ta denar čimprej dajte-

cev, ker obiskuje njihovi otroci šolo v Babičih.

Tudi v Koštaboni so postavili ta odbor in se začeli pripravljati. V Čežarjih so imele žene v nedeljo ples, katerega dobiček bo šel za novoletno jelko. Pri tem moramo mimogrede omeniti, da jim pri plesu nihče ni pomagal, čeprav so Čežarjani na splošno delavni, pa so morale žene vse same opravljati.

Tudi v Izoli je živahno. Delavci v tovarni in ostali mizarji so že začeli delati igračke. Prav dobro se pripravljajo tudi za sejem.

Pozabili bi skoraj omeniti, da darila niso vse, kar naši otroci cenijo. Zelo bodo veseli, če jim bomo pripravili lep kulturni spored za njihov praznik. Vse to naj bo skrb nas vseh in še posebno odborov za pripravo novoletne jelke.

OBVESTILO

OLO, Poverjeništvu za trgovino in odkup sporeč, da od 1. 12. do 12. 12. 1950 prejme Rižana, Izola, Koper in Sičevlje, bodo obratovali za potrebe zadrž in zasebnikov.

SEMEDELA

Tudi naš SIAU se giblje

Da se tudi naš SIAU giblje, predvsem baza v Zuesterni, je dokaz, da so bile razdeljene ž evse izkaznice, da udarniško popravljajo ceste in da je bila tudi že postavljena lista za prihodnje volitve. Zadnji sestanek, na katerem je bila sprejeta lista kandidatov, je bil dobro obiskan. Podano je bilo politično poročilo z ozirom na praznik 29. novembra, katerega so navzoči z zanimanjem poslušali, nakar so prišli k odobritvi kandidatne liste delegatov in volivne komisije, vse je bilo enoglasno sprejeto.

Upamo, da bo novi odbor SIAU razdal malo več aktivnosti kot dosežanj ter se bo malo bolj zanimal za gospodarske, kulturne in socialne probleme kraja, kar bo bilo njemu v čast in prebivalstvu v korist.

NAŠE GOSPODARSTVO

LJUDSKA OBLAST JE INVESTIRALA velike svote v objekte trajne vrednosti

Na razstavi, ki jo je priredila VUJA ob obletnici dneva Republike, smo našli poleg drugih dragocenih podatkov tudi podatke o vsotah, ki jih je ljudska oblast investirala v najvažnejše objekte našega gospodarskega načrta. Podatki se nanašajo samo na najvažnejše zgradbe in naprave, ki jih gradimo v Istrskem okrožju. Našteli jih bomo nekaj: v koprsko vinsko klet smo investirali že do sedaj 21 milijonov dinarjev, v vinsko klet v Umagu 11.700.000, za hrvaško gimnazijo v Bujah 7.800.000, za melioracijo Mirne 22 milijonov, za melioracijo Rokave (Dragonje) 16 milijonov, za hotel v Kopru 23 milijonov, za osnovno šolo v Kopru 13 milijonov, za stanovanjske hiše v Kopru in Izoli 15 milijonov in za avtomehanične delavnice v Semedeli pri Kopru 7 milijonov dinarjev. Poleg teh gradbenih investicij imamo še vrsto manjših stavb in instalacij, ki znašajo skupno veliko vsoto. Samo za šolska poslopja smo investirali letos 13 milijonov dinarjev. Sem spada popravilo šol v Korčah, Maliji, Semedeli, Pučah, Marezigah in Koštaboni. Poleg tega gradimo še nove šole v Vanganelu, Bertokih in veliko slovensko-italijansko osnovno šolo v Kopru, ki smo jo že zgoraj omenili. 29. novembra, ob obletnici dneva Republike pa je bila odprta v Bujah nova hrvaška gimnazija, ki spada med najlepše zgradbe ne samo Bujšćine, temveč vsega Istrskega okrožja.

Cenimo, da znašajo vse letošnje investicije Istrskega okrožja okrog 350 milijonov dinarjev. Sedaj pomislimo: 350 milijonov dinarjev pomeni za naše okrožje, ki je pretežno agrarnega značaja, zelo veliko vsoto, ki je ne bi mogli nikdar investirati za napredek našega gospodarstva in za dvig kulturne ravni našega prebivalstva, če nam ne bi pomagala pri tem socialistična Jugoslavija.

Poudarili smo, da je naše okrožje pretežno agrarnega značaja. Zakaj?

Znano je, da se v procesu proizvodnje nabirajo sredstva, ki jih družba porabi deloma za vsakdanjo potrošnjo, deloma pa jih vložijo v zgradbe, stroje in drugo opremo, ki je potrebna, če hočemo napredovati in ne stopicati zmeraj na istem mestu. V deželah, kjer je industrija visoko razvita, oziroma kjer dela kmetijstvo po najbolj racionalnih načelih sodobne agrotehnike, se ta sredstva laže nabirajo kakor v deželi, ki je še na nizki stopnji razvoja. Med dežele, ki so na nizki stopnji razvoja, spadajo predvsem tiste, ki se bavijo samo s kmetijstvom.

Istrsko okrožje je pretežno kmetijska dežela. Največji del prebivalstva

se bavi s poljedelstvom, vinogradništvom, sadjarstvom in vrtnarstvom. Poleg kmetov imamo v okrožju okoli 800 ribiških družin, še precej razvito obrtništvo in industrijo, ki pa je značilna po tem, da predeluje samo domače pridelke ribištva in kmetijstva. V taki deželi je akumulacija mnogo težavnejša kakor tam, kjer imajo velike industrijske obrate, ki proizvajajo v kratkem času ogromne vrednosti.

Istrsko gospodarstvo je v prejšnjih pogojih stopicalo na mestu. Vprašajmo naše kmete: ali se je njihov položaj kaj izboljšal od roda do roda? Na obali imamo sicer precej intenzivno kmetijstvo, ki je spoznalo umetna gnojila in nekaj malenkosti, ki jih je prinesel napredek agrotehnike. Toda kje so stroji, kje je mehanizacija? Stroje smo poznali samo na veleposestvih, ki so izginili z agrarno reformo leta 1947. Dohodki naših malih kmetij so komaj zadostovali za vzdrževanje družine. Za izboljšanje gospodarstva ni bilo niti najmanjših sredstev.

Poglejmo še enkrat: v katere objekte je investirala denar ljudska oblast.

Vinske kleti v Umagu in v Kopru

imata ogromen pomen za naše vinogradništvo, ki je glavna panoga istrskega kmetijstva, panoga, ki ima še velike možnosti razvoja. Istra je zaradi svojih podnebnih in talnih pogojev kakor nalašč ustvarjena za vinogradništvo. Površina vinogradov je bila zmanjšana in kletarstvo je zelo zanemarjeno. Z vinskih kletmi, ki bodo ravnale z našimi vini po najsodobnejših načelih kletarstva, bomo povečali donos našega vinogradništva. Od tega bo imela korist celota in tudi posameznik, ki bo prodal svoj pridelek pod ugodnejšimi pogoji.

Namakanje doline Mirne in Rokave bo tudi prineslo naši skupnosti veliko korist. Če prihodnje leto bomo imeli v dolini Mirne 300 hektarov zemlje, ki bo obdelana z zelenjavo. Prej so gradništvo. Tu uspeva trta, ki daje odlično vino. Italijanska konkurenca je prinesla veliko škodo našemu vinorastu na tej površini samo žitarice. Zakaj ne bi gojili rastlin, ki dajejo mnogo večji hektarski donos? »Žitna bitka«, ki jo je uvedla v naših krajih Italija, ker je imela dovolj površin in vina doma, je že daleč za nami. Ljudska oblast hoče izkoristiti vse pogoje, ki jih nudijo naša tla za proizvodnjo, ki ustvarja večjo vrednost

Ali bo dograjen nov hotel v Kopru mestna šola in ribarnica ter avtogaraža v Semedeli do 15. decembra?

Vrsta nedograjenih objektov po našem okrožju pripravi marsikaterega človeka do resnega razmišljanja, kako je za dograditvijo teh tako važnih gospodarskih ustanov. Pri nas smo v petih letih po osvoboditvi že mnogo zgradili in lahko rečemo, da noben dosedanj režim ni dal našemu ljudstvu toliko novih zgradb, zadržnih domov in gospodarskih poslopij v razmeroma tako kratkem času. Vendar se nikakor s tem ne smemo zadovoljiti. Naše potrebe so iz dneva v dan večje in zato ne smemo štediti svojih moči, kadar gre za koristi skupnosti.

Vzrokov, da so zlasti zadnje dni na nekaterih gradbiščih popolnoma prenehali z delom, je več. Čeprav iščejo odgovorni ljudje za to stvar vsa mogoča opravičila, je vsekakor jasno, da so v prvi vrsti dolžni skrbeti za dograditev novega hotela, mestne šole in ribarnice ter avtogaraže v Semedeli tisti, ki so to začeli graditi, se pravi, gradbeno podjetje v Semedeli in EDILIT, prebivalstvo mesta Kopa s prostovoljno udeležbo pri delu, zlasti pa sami investitorji,

ki so v teh primerih Mestni ljudski odbor Koper, Riviera Turist hotel in avtopodjetje ARIA. Ti ne smatrajo teh velikih del za svojo lastnino, ki bo prinašala skupnosti mnoge koristi, ampak jim je vse to deveta brigada. In če zdaj ugotavljamo zastoj, ali pa malenkostno napredovanje na teh gradbiščih, ni nikakor čudno. Razumljivo je, da če se sam investitor ne zanima in prizadeva, ga ne bo imel niti delavec, ker ga pri delu nihče ne vzpodbuja in vodi.

Prav verjetno je, da bi bilo vse že zdavnaj izvršeno, če bi zgoraj navedena dela vodila kakšna privatna ustanova ali če bi bila last posameznikov. Ker pa raste pri nas prizadevanje po skupnem ustvarjanju, ker vemo, da bo ustvarjanje v korist vseh, je tako, da mahoma delo začnemo pa že popustimo ter začnemo z drugimi posli. To se pravi, da so naše gradnje vse širše, ne spuščajo se pa dovolj v globino za dograditev.

So pa pri tem še druge stvari. Vemo, da sme izvajalec nekih del prevzeti od naročnika samo tista dela, za katera je usposobljen. Tako opra-

Ustanovni kongres Enotnih razrednih sindikatov STO

Med važne politične dogodke na našem ozemlju spada gotovo tudi kongres Enotnih razrednih sindikatov, ki bo v sredini januarja. To je prvi kongres Razrednih sindikatov po resoluciji Informbiroja, ko si Semili, Juraga in podobni kominformisti vnesli razdar v tržaško delavsko sindikalno gibanje. Toda v teh letih je zrasel Enotni razredni sindikat, ki se bo dalje boril proti sistemu kapitalističnega izkoriščanja in proti izdajstvu Vidalijske frakcije.

Delavci Istrskega okrožja, vključeni v svoje sindikate, se vneto pripravljajo na svoj prvi kongres. Po nekaterih naših sindikalnih podružnicah že volijo delegate za kongres. Med temi so: De Langle, Fructus, Israbena, ADRIA, živahno pa se pripravljajo v Arrigoni in Ammolea in na gradbenem podjetju EDILIT. Toda značilno je, da so tudi za sindikalni kongres sprejeli delavci predvsem prostovoljne obveze. Z dejanji in ne z govoricami se pripravljajo naši delavci na kongres, ko si bodo skupno s tržaškimi delavci začrtali pot v borbi proti kapitalizmu in proti izkoriščanju. Čeprav so vprašanja delavskega razreda v naši coni zelo različna od vprašanj, ki jih ima delavski razred v coni A, bodo delavci naše cone podprli borbo tr-

žaških delavcev. Se dobro se spominjajo dni, ki so bili polni zmag. Spominjamo se na slavne stavke, ki so postale za Informbirojevce sramotna preteklost. Izvedli smo jih skupno s tržaškimi delavci v obdobju od 45. leta pa do resolucije Informbiroja, ko smo skupno korakali po isti poti. Čeprav smo že takrat administrativno ločeni od tržaških delavcev, smo jim vendar nudili materialno in moralno pomoč v veliki stavki 1946 leta. Takrat smo podprli boho tržaških delavcev z ogromnimi količinami živil, ki smo jih poslali stradalajočim družinam.

Pred letom dni so tržaški delavci ustanovili svoj iniciativni odbor za vzpostavitev razredne sindikalne organizacije, ki bo snosovna štiti koristi tržaškega delavstva, ga voditi po poti, ki je za proletarijat pravilna, to je po socialistične revolucije, pot v borbo proti vsemu, kar škoduje in razbija revolucionarno enotnost delavskega razreda. In če bomo v januarju že imeli sindikalni kongres skupno s tržaškimi delavci, pomeni, da Informbirojevska politika doživlja neuspeh, da so delavci spoznali, kdo njih ščiti in kdo berači za par lir površka mesečne plače v coni A.

Če je borba tržaških delavcev različna od naše, je v tem, da se naši sindikati borijo za gospodarsko izgradnjo in za udržitvev socialistične revolucije in za blagostanje, medtem, ko se morajo tržaški delavci, vključeni v razredne sindikate, boriti proti kapitalističnemu izkoriščanju in za ustvaritev enotne delavske fronte v coni A.

Izpred sodišča

Dne 30. novembra tega leta je sedela na zatožni klopi pred okrajnim ljudskim sodiščem v Kopru Marija Krnac pok. Viktorja in Kristine iz Marezig-Burjev.

Marija Krnac je morala polagati račune pred ljudskim sodiščem, ker je kot poslovalnica poslovalnice kmetnaproze v Marezigah zlorabljala svoj službeni položaj in zavirala pravilno poslovanje kmetijske zadruge. Obtoženka je že od 1948. leta dalje prodajala blago, ki je po vezanih cenah, ne da bi zato izterjala bone. Odjemalci so ji ostali dolžni 131.000 jugolir in odgovarjajoče število bonov. Poleg tega je obtožena Krnac Marija odkupila za 40.000 din bonov pri odjemalnem centru pri kmetijski zadrugi v Marezigah, kar je protizakonito.

Prisvojila si je tudi nekaj moških in ženskih robcev, brisač, čevljev, nogavic in razno kuhinjsko posodo v vrednosti 10.000 din po vezanih cenah, kar je sicer plačala, ni pa oddala bonov.

S tem je obtožena Marija Krnac zavirala delo in pravilno poslovanje zadruge. Zlorabljala je svoj službeni položaj in ni prav ravnala z ljudsko imovino. Zaradi teh nepravilnosti je bila obsojena na 8 mesecev prisilnega dela brez odzema prostosti in na 8.000 din denarne kazni.

Kraševac Gregor iz Ospa štev. 7, poslovalca poslovalnice kmetijske zadruge v Ospi, je zaradi nevestnega in malomarnega ravnanja z ljudsko imovino povzročil zadrugi 11.000 din škode. Namesto da bi vestno opravil službo, je zahajal v gostilno in bil tudi večkrat pijan v službenem času. Zaradi tega se bo moral zagovarjati pred ljudskim sodiščem.

IZ ŽISTERNE

Ze dolgo je, kar so predlagali, da naj bi prebivalec KLO Semedela delili mleko v Zisterni, kjer je zbiralnica, ali v zadrugi v Semedeli, vendar do zdaj to še ni rešeno. Ko bi rešili to vprašanje, bi razbremenili koprsko osrednjo mlekarno in bi obenem naše gospodinje zgubile manj časa in napravile manj poti, da bi prišle do obroka mleka. Podobno je tudi s preskrbo z mesom in kruhom. Zadruga bi morala to zadevo resneje vzeti in zadevo rešiti s centralno mlekarno odnesno s poverjeništvom za trgovino in preskrbo.

BRANKO BABIC

O bistvenih vzrokih spora v tržaškem demokratičnem gibanju

stičnih in sektaških napak KPI je tudi ta, da je pozabila na eno izmed osvobodilne borbe, ko je osvobajala teren s svojimi garibaldinskimi četami in rušila aparat fašistične oblasti, ni nikjer organizirala narodnoosvobodilnih odborov kot nosilec nove ljudske oblasti, ampak je ponovno vzpostavljala, v bistvu, stare organe buržoazne oblasti iz pred fašistične dobe. Organiziranje ljudsko-demokratične armade, široke, enotne in borbene organizacije ljudske fronte predvsem od spodaj in nove ljudsko-demokratične oblasti pa so bile tri osnovne naloge narodnoosvobodilnih odborov.

»... Tretji faktor narodnoosvobodilnega gibanja so narodnoosvobodilni odbori kot organi oblasti, ki so nastali pri nas takoj 1941. leta, brž ko so bili osvobodjeni prvi predeli naše ga ozemlja. Ti odbori so se v nekaj letih razvili od nižjih oblik k višjim in so postali temelj enotnega sistema državne oblasti, od vrha do tal.

Narodnoosvobodilni odbori niso nastali slučajno. Vodstvu KPJ in narodnoosvobodilni fronti je bilo jasno, da je usoda oborožene ustaje odvisna

od sodelovanja in borbene trdnosti osnovnih ljudskih množic, to je od delovnega ljudstva mesta in vasi pri tem pa mobilizacija teh osnovnih delovnih množic niso zadostovala samo narodnoosvobodilna gesla...

Bili so švedski tudi taki ljudje, ki so trdili da bo formiranje narodnoosvobodilnih odborov in izpolnitev nekaterih revolucionarno demokratičnih zahtev ljudskih množic odvrglo od Narodnoosvobodilne fronte določene sloje in politične skupine. KPJ se je odločno borila proti takemu stališču. Če bi ljudska fronta Jugoslavije šla po tej poti, ne bi imela za seboj množic, ali točneje, ljudske množice ne bi bile pripravljene boriti se s tako požrtvovalnostjo z orožjem v rokah, kakor so se borile, ker so imele pred seboj le perspektivo narodne osvoboditve, temveč, tudi perspektivo, da se bodo uresničila demokratična in socialna sremljenja. Praksa je v resnici dokazala, da zveza narodnoosvobodilne ustaje s procesom ljudske demokratične revolucije ne le da ni oslabil udarne sile ustaje, temveč ji je dala izredno privlačno silo za ljudske množice, ne-

pogrešljivo trdnost in sposobnost za življenje!...«

»... Lahko rečemo, da je razvoj narodnoosvobodilne ustaje in ljudske oblasti v Jugoslaviji specifičen primer združitve narodnoosvobodilne vojne s procesom ljudsko-demokratične revolucije pod vodstvom delavskega razreda, stremečega v svojem razvoju k višjim socialističnim oblikam...«

Tudi s tem se je takrat Informbiro strinjal. Danes pa hočejo dokazati, da v Jugoslaviji ni bilo nobene revolucije v okviru narodnoosvobodilne vojne.

KPI je, logično, tudi na ta faktor narodnoosvobodilne borbe pozabila, ker se za to sploh ni brigala, zato ker je narodnoosvobodilno borbosmatrala samo za pomožno sredstvo revolucije, ne pa za osnovo v dani situaciji in stopnji na poti v socializem. KPI si v narodnoosvobodilni borbi ni postavljala za strateški cilj uresničenje ljudske demokracije, ampak je govorila o socialistični revoluciji, o socializmu, kar je pomenilo s pričo takšne politične linije in danih pogojev samo sektaštvo, opor-

tunizem — in lahko rečemo — demagogijo. Za socializem se je treba preventveno boriti!

nekoliko drugačnimi pogoji. Močnejšana in poražena dežela, res, da pod

Morda se bo našel kdo, ki nam bo oporekal, češ, da vse to kar smo rekli o narodnoosvobodilni borbi, velja za Jugoslavijo, ne drži pa za Italijo. V Italiji so bili drugačni pogoji, najprej, da je dežela z razvito industrijo in močnejšim proletariatom, da je bila poražena država, da bi jo angloameriške čete v vsakem primeru okupirale, da Rdeča armada ni prišla do Italije itd. Vse to ne more opravilcevali slabosti in napak KPI. Sedaj je bila tudi Jugoslavija okupirana italijanski proletarijat je bila samo prednost Italije! Tudi v Jugoslaviji so bile angloameriške čete, toda narod Jugoslavije so si ustvarili ljudsko armado, ki ni dovolila novemu okupatorju na svoje ozemlje. Res je, da je Rdeča armada prišla tudi v jugoslovansko ozemlje, toda srečala se je z zavezniško armado Jugoslavije in skupaj z njo dokončno pregnala nemškega okupatorja. Sicer pa sta že sam obstoj Rdeče armade in njena borba na frontah pomenila več ali manj objektivno pomoč vsakemu narodu v njegovem osvobodilnem boju. Saj so se narodi Jugoslavije že tretje leto uspešno borili, še preden je Rdeča armada prišla do njenih meja.

(Nadaljevanje sledi)

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

Nove zmage jugoslovanskih delavcev v borbi za petletni plan

Devetindvajseti november — dan republike so jugoslovanski narodi proslavili z velikimi delovnimi zmagami, s priložnostjo številnih peči, s katerimi bodo podvojili kapaciteto vseh panog, in tudi z izpolnitvijo proizvodnih planov pred rokom.

V Trepči so dogotovili novo visoko peč z zmogljivostjo 30.000 ton surovega svina na leto. Delavci Trepče so tako doprinesli velik delež za povečanje proizvodnje svina, ki bo znašala 100.000 ton na leto. Rudnik v Trepči bo zavzel četrto mesto na svetu med rudniki svinčene rude. Predvsem je važno, da nova visoka peč ne bo predelovala samo svinčene rude rudnika v Trepči, ampak tudi iz novih bližnjih rudnikov, ki že delujejo ali bodo v kratkem začeli delovati. V tej peči bodo predelovali tudi na tisoče ton odpadkov svinčene rude, tako da bo svinčena ruda povsem izkoriščena. Novo peč so izdelali jugoslovanski strokovnjaki. Del opreme je bil uvožen iz inozemstva, toda vrednost bo poplačana po enem mesecu proizvodnje.

V Sisku so pognali drugo visoko peč za topljenje železne rude z zmogljivostjo 140 ton. To je tretja peč v tem velikem kombinatu (obstajal je tudi pred vojno). Ko bo dokončno zgrajen novi kombinat, kjer bo tudi velika valjarna brezšivnih ceví, ki so v jugoslovanski industriji za proizvodnjo

naftne neobhodno potrebne, bo ta kombinat eden izmed največjih v Jugoslaviji. S kombinati v Zenici in Doboju, z razširjenimi železarnami na Jesenicah, v Smederevu, Guštanju in Vrešu bo ta predstavljala temelje jugoslovanske težke industrije.

Graditelji velikega kombinata šamota v Arandjelovcu, ki bo letno proizvajal okoli 45.000 ton šamota in bo na ta način kril domače potrebe, so proslavili z izdelavo prve peči. Ostali dve peči pa bosta dokončani te dni, tako da bo ta moderni kombinat začel obratovati že v prvi polovici leta 1951. Zdaj še uvaža Jugoslavija šamot, da bi krila potrebe težke industrije in drugih gospodarskih panog in daje zato okoli milijon in 600 tisoč dolarjev na leto. Te dragocene devize pa bodo v bližnji bodočnosti izkoristili v druge namene, za kritje važnejših industrijskih potreb.

Z velikimi delovnimi zmagami so prav tako proslavili dan republike tudi delavci ostalih podjetij. Stevilne tovarne, rudniki in ladjedelnice so pred rokom izpolnile letne obveze. Med temi naj omenimo ladjedelnici Uljanik in Martinšćico, Jadransko kameno industrijo, livarno železa in temperjev v Kamniku, rudnik Timav v Sloveniji ter več delovnih kolektivov

jugoslovanskih prekoceanskih ladij. Največje uspehe so dosegli železniški kolektivi, ki so dali obvezo maršalu Titu, da bodo izpolnili petletni plan transporta blaga in potnikov. Nad pet železniških direktij v Jugoslaviji je pred 29. novembrom izpolnilo petletni plan. Petletni plan so izpolnili tudi v drugih železniških delavnicah, kurilnicah in postajah. Kolektivi, ki niso izvršili plana do 29. novembra, napeenjajo vse moči, da ga izpolnijo pred koncem leta. S tem bodo dali svoj prispevek v borbi vseh delavcev Jugoslavije, da bo tako tudi četrto leto petletnega plana izpolnjeno z največjimi delovnimi zmagami.

Boljši način pridobivanja nafte

V Domžli Lendavi v Sloveniji, kjer so znani naftni rudniki, so se v novembru sestali strokovnjaki, ki so razpravljali o uvedbi novega načina pridobivanja nafte, ki ga bodo uvedli prihodnje leto.

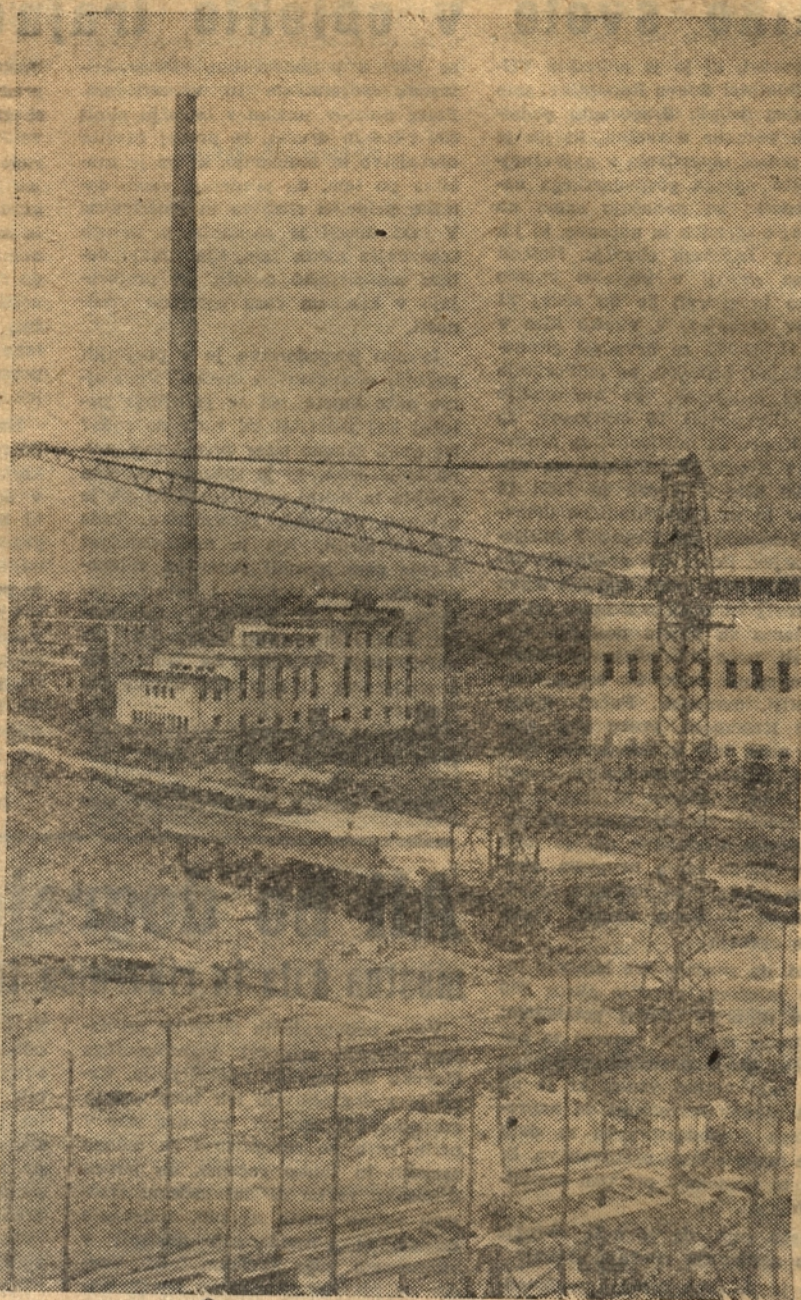
Po tem načinu bodo izkoriščali ležišča nafte s pomočjo zemeljskih plinov in nafte s čimer bo mogoče dvigniti iz globin mnogo več nafte, kakor po sedanjem načinu. Pridobili bomo 70 do 75 % nafte namesto dosedanjih 45 %.

280 ČASOPISOV IZHAJA V JUGOSLAVIJI

V Jugoslaviji izhaja zdaj 280 časopisov v skupni nakladi 3.160.000 izvodov dnevno. Zlasti se je povečala naklada listov v pokrajinah, ki so bile pred vojno najbolj zapostavljene. Tako izhaja sedaj v Ljudski republiki Makedoniji 23 časopisov, medtem ko so izhajali pred vojno samo 4. V Bosni in Hercegovini izhaja sedaj še enkrat toliko listov kakor pred vojno.

NOVA TOVARNA RDEČEGA NEPREGGORNEGA MATERIALA

V Rankovičevu bo prihodnje leto začela obratovati tovarna takomenovanega rdečega nepregornega materiala, to je kromitnih, kromagnezitnih in magnezitnih opek, ki jih uporabljajo v pečeh z visokimi temperaturami pod velikim pritiskom pri vlišanju jekla. Tovarna bo letno izdelovala nad 50 ton rdečega nepregornega materiala v vrednosti okrog 45.000.000 deviznih din.

Z gradnjo Tovarne aluminija v Strnišču bodo nadaljevali tudi v najhujši zimi

Tovarna aluminija v Strnišču pri Ptujju je največje tovarniško stavbišče v Jugoslaviji. Vse jugoslovanske velike tovarne težke industrije kakor Litostroj v Ljubljani, »Rade Končar« v Zagrebu itd. izdelujejo stroje in naprave za tovarno. Ena šestina strojev je že izdelanih in montiranih. Če bi informirajočenci ne prekinili sklenjenih pogodb, bi strniška tovarna aluminija proizvajala tisoče ton

aluminija. Toda kljub velikim težavam je danes vse premagano, velika tovarna zadovoljivo in naglo raste: grade jo s skupnimi naporoma domači graditelji ter domače tovarne težke industrije, ki so uspešno zamenjale madžarske firme.

Zdaj dela na velikem stavbišču trideset monterskih ter nekaj manj zidarskih in drugih gradbenih brigad med katerimi dosejata posebne uspehe teatarska brigada Ivana Berošaka, Gradbinske brigade delajo leto na 48 velikih objektih, izmed katerih je deset popolnoma dograjenih. Med dograjenimi objekti je tudi postopje elektrolize, ki je dolgo pol kilometra, postopje separacije, ki je dolgo 200 in široko 80 metrov in postopje kalonacije, ki je dolgo 100 in široko 50 metrov. Gradnjo bodo nadaljevali tudi v najhujši zimi, ker je bilo pravočasno vse pripravljeno za delo pozimi. Dela se bodo nemoteno nadaljevala na svojih objektih.

Razen gradnje dveh velikih silozov za glinco velikega kanala do Drave in drugih objektov, bodo izvrševali tudi monterska dela v separaciji, kotlarnici, elektrolizi in drugih oddelkih tega giganta.

Širjenje riževih polj V JUGOSLAVIJI

Pridelovanje riža v severnih predelih Jugoslavije ni več vprašanje, postalo je dejstvo. Pridelovati ga je možno ne samo na Hrvaškem, temveč tudi v Sloveniji. Jasno pa je, da mora biti zemljišče primerno z zadostnimi količinami vode, imeti mora tudi ugodne podnebne razmere. — Kmečko-obdelovalne zadruge ljudske republike Hrvaške bodo gojile riž v Jelasovem polju in Sašinovcu ter drugod, kjer so se poizkusili dobro obnesli.

V tovarni čevljev v Sloveniji tekmujejo

Sloveniji so se vključili v veliko tekmovalstvo po šahovsko-turnirskem načinu. Od 6. — 22. novembra je finalno tekmovalstvo najboljših brigad. V vsakem podjetju tekmujejo štiri brigade. V tekmovalstvo so se vključile tovarne: Tovarna Triglav, Tržič, In-

dustrija obutve, Ljubljana, Tovarna športnih čevljev Ziri in Tovarna čevljev Kranj. Borba je zelo ostra in ni mogoče določiti, kateri bo prvi.

Prasičereja v Sloveniji

Po planu za leto 1950 je imela meseca maja takratna direktorja za reje prasičev pri Ministrstvu za državne nabave nalogo, investirati v pitajlišča, vzrejevališča in farme 49.500.000 din. Po ustanovitvi ministrstva za državna posestva in generalne direktorije za državna posestva so prešle nanje ne samo te investicije, temveč tudi krediti, ki naj bi se uporabili letos za gradbene naloge na državnih posestvih Slovenije.

ZAGREB. — V prvih desetih mesecih tega leta je bilo na oddihu v Opatiji 49.577 turistov. Med temi je bilo tudi 1.418 tujcev, po večini Italijanov, Avstrijcev, Angležev, Američanov in prebivalcev tržaškega ozemlja.

Velikanski ZEMELJSKI ZAKLADI BOSNE

Gotovo ste že slišali o gradnji velikih prog v Bosni. Leta 1947. je zgradila jugoslovanska mladina progo Brčko-Banoviči, naslednje leto pa je zvezala z železniško progo Samac s Sarajevom, letos pa je bila dograjena unska železnica in nekaj manjših železniških prog kot je na primer Bosud - Bijeljina, Hladanj - Slupari itd. Sedaj pa gradijo še več prog. Najvažnejša bo prav gotovo proga, ki bo zvezala Sarajevo z Luko Karđeljevo — prej Ploče in bo prva elektrificirana proga v Republiki. Gradnja te proge že lepó napreduje. Zgrajeno je že nad kilometer velikega 2 km dolgega predora. Tudi nekaj mostov in drugih objektov je že dograjenih. Gotovo se boste vprašali zakaj v Bosni gradijo toliko železnic, v tako zaostali deželi!

Bosna je bila še nedavnega reš zaostala dežela, toda danes se tudi Bosna modernizira, saj že od 80 % pred vojno nepismenih Bosancev danes pišejo in berejo že skoraj vsi. Bosna ima velikanske zemeljske zaklade. V Bosni je polovico doslej odkritih rezerv premoga vse Jugoslavije, 80 % železne rude 20 % del vodnih moči in 30 % vsega gozda v Jugoslaviji. Težko je naštetí vse bogastvo Bosne in Hercegovine, prvič zato, ker ga je mnogo in je raztreseno po vsej de-

želi, drugič pa zato, ker odkrivajo vedno še nove in nove rudnike. Nova premogovna ležišča so odkrili v bližini Teslića in Tešnja blizu Ugljevika na Duvanskem polju. Poleg tega so odkrili nove rudnike v Banovičih, v Suhaci, Miljevini in več drugih manjših rudnikih. Okrog Breze, Banovičev, Kaktja, Krete in Zenice, največjih rudarskih središč, pa odkrivajo še vedno nova ležišča, ki so velikanska, saj se razširjajo na deset kilometrov daleč.

Bosna in Hercegovina pa ni bogata samo na premogu, železni rudi, soli, temveč tudi na nemetalnih rudah, ki jih pred vojno pravzaprav niso izkoriščali. Pri Kladoši so odkrili velike zaloge barita, ki ga sedaj že izkoriščajo, šamot kopljejo v bližini Prijedora, Bušovače in Blašnja. Samot je važna sirovina za gradnjo raznovrstnih peči in za izdelavo izolatorjev za visoko napetost. V Stupnju pri Sarajevu so že zgradili veliko tovarno za izdelovanje izolatorjev, ki bodo prav dobro nadomestili porcelanaste izdelke, ki jih je morala Jugoslavija prej uvažati iz Češkoslovaške.

V dolini Neretve gradijo velik aluminijaki bazen, ta je odvisen od velikih množin električnega toka. Zato so in še bodo zgradili velike hi-

drocentrale na deroči Neretvi in t. i. m. Po osvoboditvi je bilo v Bosni zgrajenih nad 200 industrijskih podjetij lahke industrije; tovarne konzerv, olja, testenin, moderni mlini itd. predvsem pa se je povečala težka industrija. V Zenici gradijo velik metalurški kombinat. Ko bo zgrajen, se bo podeseterila dosedanja proizvodnja železnih železarn. V Lakovcu gradijo velikansko kosarno, v kateri bodo proizvajali koks iz domačega premoga.

Bosna je tudi bogata na gozdnih. Zato se je tudi povečala lesna industrija. Zrasle so nove moderne žage v Gornjem Vakufu, Batjaluški, Bosanski krupi, Foči in drugod. Stare žage v Zavidovičih, Drvarju pa so bile povečane, obnovljene in modernizirane. V Zavidovičih je bila zgrajena tudi tovarna montažnih hiš. Pred kratkim je začela obratovati v Prijedoru največja tovarna celuloze na Balkanu, ki bo dajala, ko bo povsem dograjena, še enkrat več celuloze, kakor so jo doslej pridobivali v vsej državi.

Vidite, tako rastejo v Bosni nove tovarne, v katerih predelujejo bogastvo te nekdanje tako zaostale in izkoriščane dežele.

Mariborski livarji najboljši v Sloveniji

Mariborski livarji so obljubili, da bodo svoj letni delovni plan izvršili do Dneva republike do 29. novembra. To svojo častno obljubo so izpolnili predčasno in sicer že 10. novembra. Kot najboljši livarji Slovenije so si s tem priborili trajno v last predhodno zastavo Glavnega odbora zveze sindikatov Slovenije. Ta delovni uspeh je zato tembolj pomemben, ker je letos plan podjetja za 8,5 % večji od lanskega in celih 54 odstotkov presega proizvodno nalogo prvega leta petletke.

V kratkem bodo v Mariborski livarni spustili v pogon tudi novo industrijsko peč, ki bo prva te vrste v državi. Z njo bodo omogočili proizvodnjo najrazličnejših odlihtov, ki so potrebni za izdelke široke potrošnje, kot so užigalniki, aparati za britje, pohištveno okovje in podobno.

Reško pristanišče pod Italijo in danes

Zaradi naglega povojnega razvoja je postalo reško pristanišče eno izmed najpomembnejših v Sredozemlju. Poleg velikega števila jugoslovanskih ladij gre skozi to pristanišče dvanaest inozemskih pomorskih prog. Jugoslovanska trgovinska mornarica vzdržuje redne plovne zveze s severno Evropo, bližnjim vzhodom, severno Afriko, ter severno in južno Ameriko. Ni redek primer, da znaša tožnja v luki zbranih ladij nad 100.000 ton.

Se v večji meri pa se je povečal potniški promet, saj je šlo leta 1939 skozi reško luko le 318.500 potnikov, lani pa milijona 424.000. Če upoštevamo, da je dosegel blagovni promet reške luke pod Italijo največji obseg leta 1939 in je znašal 1.520.000, leta 1949 pa 2 milijona 197.300 ton blaga, potem nam je nazorno prikazan povojni razvoj reške luke.

SEDEM DNI PO SVETU

ZAPOSTAVLJANJE IN PREGANJANJE SLOVENCEV v De Gasperjevi Italiji

Oblasti v Gorici nočejo priznati slovenski občini v Savodnjah prednosti, ki bi jo morali uživati kot prosti čona kakor n. pr. Gorica. V dveh letih je goriska občina pridobila na območju savodnjske občine tri milijone Lir samo z črpanjem občinskih davkov na trošarino blaga proste cone. Občani v Savodnjah zahodinske uprave, naj sama pobira omenjene trošarine in zahteva od goriske občine vrnitev dosedanjih davkov.

Gospodarska zaostalost in zapostavljanje Beneške Slovenije s strani italijanskih oblasti povzročata gospodarsko, kulturno in socialno propadanje slovenskih krajev v Italiji. Zanimiv je primer vasice Podvršič ob Nadizi, ki ima enajst hiš. V vasi ni niči enega šolobveznega otroka in tudi nobenega otroka in tudi nobenega odraslega mladineca. Prvi nabornik bo dorasel šele čez 17 let. Temu je vzrok brezobzirno gospodarsko stanje v vasi, ki je poglajlo mladino po svetu.

V vasi Brdo, ki leži na italijansko-jugoslovanski meji, so italijanski orožniki in policisti napravili iz šolskega poslopja vojašnico. Otroci pa morajo sedaj obiskovati pouk v vlažnih prostorih mlekarne in gostilne.

Pod goriskim sodiščem je bila skupina ljudi iz Standreža. Obtožili so jih, da se, imeli doma vojaško blago. Sodišče je skoraj vse oprostilo razen dveh, pri katerih so našli samokres. Tudi ta dva sta bila izpuščena na svobodo v smislu amnestije. Znano je namreč, da so policijske oblasti prvega aprila 1948 vas Standrež, vdrele v stanovanje in povsod izvršile temeljite preiskave. V Standrežu so mnenja, da je policija ho-

Z miloščno izkoriščevalcev se delavstvo ne bo zadovoljilo

Po podatkih goriskega urada za delo je znašalo število brezposelnih v vsej gorški pokrajini v oktobru 1949. leta 10.720.

V Gorici ter v vsem ostalem zahodnem svetu se oblasti nekako pred nastopom zime spominjajo, da živijo tudi žrtve posledic, ki jih prinaša izkoriščevalski sistem, in jim skušajo pomagati z zimskimi podporami. Toda sedanja oblast ni sposobna rešiti tega vprašanja, zato skuša ublažiti krizo s tem, da daje od časa do časa denarne miloščine, da bi na ta način prikazala, kako se briga za brezposelne. Dejansko pa so te miloščine denar, ki ga trgovci, industrijalci in drugi izkoriščevalci zaslužijo z izkoriščanjem delovne sile. Tudi goriske oblasti bi morale prav dobro vedeti, da je mogoče rešiti veliko bedo in pomanjkanje, ki jo morajo prenašati družine brezposelnih delavcev, samo s tem, da se vsi delavci zaposli in jim dajo možnost, da sami zaslužijo kruh zase in za svoje družine.

PREGLED MEDNARODNIH POLITIČNIH DOGODKOV

Kitajci na Koreji

Tajinstveni general Vu, ki je pripeljal kitajsko odposlanstvo pred OZN je čakal, preden je načel svojo nalogo, da so njegovi vojak v Koreji opravili svoje delo. Ti so med tem

Kitajci se pripravljajo na novo, še večjo ofenzivo

Po zadnjih poročilih s Koreje pripravljajo Kitajci nov obkoljevalni manever v obliki klesč. Nevarnost na desnem boku prihaja od Kinanpoja, jugozapadno od Fenjanga levo pa od Koksana. Nekateri viri pravijo celo, da so Kitajci prekorčili 38. vzporednik, vendar se lahko to vest zanika, ni pa rečeno s tem, da Kitajci tega ne nameravajo, saj so za ameriškim hrbtom hudi partizanski boji. Posebno severno od Seula napadajo partizani ameriške kolone in postojanke sil OZN. Ti boji so gotovo znamenje velike frontalne akcije Kitajcev v prihodnjih dneh.

V Seulu pa je Singman Rhe objavil obsedno stanje za vso južno Korejo in poročila s Koreje pravijo, da namerava južnokorejska vlada se preseliti v Pusan ob vsaki bližnji nevarnosti. Medtem pa so se mornariški strelci prebili skozi obroč in se pripravljajo za vkrcavanje na ladje, ki jih čakajo. Severnokorejski radio je objavil, da so skoraj uničili turško brigado in končujejo z uničenjem dveh obkoljenih ameriških divizij. Državni departman za obrambo iz Washingtona pa je izdal poročilo, v katerem pravi, da znašajo ameriške izgube ob zadnji kitajski ofenzivi 30 tisoč mož, večina jih je ranjenih.

čisto razbili zavezniško vojsko, ki se naglo umika s svojimi oklepni sredstvi proti jugu, tako da jo masa kitajske vojske, ki se za svoje premike mora v glavnem posluževati nog, težko dohaja. Velike skupine zavezniške vojske so pa celo obkoljene in morajo napeti vse sile, da se rešijo iz jeklenega obroča. To je uspelo doslej ameriškim mornariškim strelcem, dočim se oklepna konjeniška divizija nahaja še vedno v zagati. Sicer pa pravi Mac Arthur, da mu bo še uspelo ustvariti obrambno črto, vendar je to zelo dvomljivo. Vojaška akcija, ki so jo tam podvzeli združeni narodi na zelo površen način, ne računa na možnost, ki so se skrivale za kitajsko mejo, je doživela popoln polom. Sedaj skušajo politiki na zapadu, da bi z diplomacijo rešili, kar so z vojsko izgubili. Toda Kitajci so tudi na tem polju mojstri. Podprt z vojaškimi uspehi je general Vu dejal, da bi bil pripravljen pogajati se za premirje, vendar pod pogoji, da se mu prepuusti Koreja, da se mu izroči Formoza in da se LR Kitajska sprejme namesto nacionalistične Kitajske v Organizacijo ZN.

ZADNJEGA TEDNA

OZN za preprečitev razširitve vojnega požara

Medtem se pri OZN trudijo, da bi dosegli ustavitev sovražnosti, ali pa vsaj da se vojni požar ne bi razširil še na ostali svet. Zlasti so agilev tej smeri arabske in ostale azijske države, ki so pri tem, v prvi vrsti ogrožene. Indija je sprožila iniciativo, ki jo je podprlo 12 držav, da bi se kitajska vojska ustavila na 38 vzporedniku. Toda kakor ni hotel tega narediti Mac Arthur, ki se mu je smejala vojna sreča, ravno tako nočejo sedaj narediti tega kitajski generali. Kitajci imajo položaj v rokah in kadar jih v New Yorku vprašajo, ali bi bili pripravljeni ustaviti sovražnosti na Koreji, odgovarjajo, da oni niso prišli reševati korejskega vprašanja, marveč vprašanje Formoze in da čakajo, kdaj bo od tam odplula ameriška mornarica. Vse pa kaže na to, da je Angležem uspelo prepričati Američane, da težišče dogodkov pri vsem tem le ni v Aziji, marveč v Evropi ter da je treba zaradi tega prvenstveno gledati na njeno obrambo. Zaradi tega se mora pridobiti na času, čeprav bi se za to plačalo ceno v Aziji. Od tam prihajajo poročila, da se zbira velika vojska tudi na indokinski meji, ravno tako kot svoječasno ob reki Jalu in je treba torej pričakovati, da bo v tej francoski koloniji v kratkem nastala ista igra, kakor pred pol leta na Koreji. Vsi tam živeči Francozi so že dobili poziv, naj se umaknejo, a upravne in vojaške izpremembe, ki jih je Francija tam uvedla, gotovo ne bodo zaježile nove poplave, ki se tam pripravljajo.

Zmeda v zapadnih diplomatskih krogih zaradi poraza v Koreji

Takoj ko je kitajska vojska odplavila s svojo maso vojaške postojanke združenih narodov in se je pokazal neizbežen polom, je predsednik Truman izjavil, da Amerika ne bo zapustila Koreje in da mora tam zmagati, ker je to neobhodno za obdržanje svetovnega mira. V zvezi s tem se je začelo mnogo službeno govoriti tudi o atomski bombi, kar je kazalo vse na to, da bi hotela Amerika svoj slabotnejši položaj v Koreji izravnati s pomočjo atomske bombe. Ob tej vesti je pa angleški ministrski predsednik ugotovil, da je političen položaj tako nevaren, da se mora takoj sestati s Trumanom in z njim proučiti svetovni položaj. Njegova odločitev in nenaden odhod sta napravila v svetovni javnosti vtis, kakor da bi se Anglija tako ustrašila, da bi bila z vsemi sredstvi pripravljena ustvariti novo Monakovo ali tako kapitulacijo, ki je povzročila drugo svetovno vojno. Ali ga je sedaj Truman pregovoril, ali pa so bile te domneve nepravilne iz izjav, ki jih je dal Atlee iz Amerike ob zaključku svojih razgovorov s Trumanom, izhaja, da Anglija ne namerava izdati svojega ameriškega zaveznika in da je ugotovila, da je njena usoda neolčljivo povezana z usodo Amerike. Njegove izjave pa tudi kažejo, da sta se z ameriškim min. predsednikom sporazumela, da združeni narodi ne pojdejo v Korejo do konca ali z drugimi besedami, da se tam ne bo uporabila atomska bomba. Skušali bodo

Mrzlično oboroževanje Zahodne Evrope

Spričo teh dogodkov tudi ni preostalo Francozom drugega, kakor da umaknejo svoj odpor proti nemški oborožitvi. Po viharini seji je uspelo ministrskemu predsedniku Plevnu prepričati socialiste, da je tako posuščanje nujno potrebno, ako si noče Francija naprti očitka, da je zavlekla oborožitev zapada in ustvaritev atlantske vojske. Tako je Francija pristala na to, da se ustanove nemške bojne formacije, ki bodo vključene v evropsko vojsko pod lastnimi poveljniki, še vedno pa nasprotuje, da bi se obnovilo vrhovno nemško poveljstvo nad nemškimi četami in v zapadni Nemčiji, ustvarilo ministrstvo narodne obrambe.

Tudi Libijci so se nebili nosilce dvatisočletne ure

V teh dneh je iz nekdanjih italijanskih posesti v severni Afriki nastala država Libija. Čeprav je zelo nesposobno, vendar je na čelo te države prišel za kralja bivši emir Senusi. Njegova največja zasluga za uspeh, ki ga je osebo dosegel, je, da je znan kot zelo vdan prijatelj Angležev. Italija se tolaži, da je to kraljestvo le prehodnega značaja, ki je ustvarjena le zaradi izrednih mednarodnih razmer in v interesu začasnega vojaškega položaja v Sredozemlju. Vendar se bo le morala vdati v dejstvo, da je doba kolonialnih oblik zašla in da zaradi tega verjetno ne bodo s svojo kulturo osrečevali več drugih narodov, čeprav bi ti bili tako zastali, kakor so libijski Arabci. Tem je namreč še v živem spominu, kako jih je kulturni pokrovitelj Graziani metel v stotinah iz avionov na zemljo in pravijo, da si ne žele več takih učiteljev in zaščitnikov.

Kako morajo biti informbirojevske države poslušne Moskvi

Najprej na pometejo pred svojim pragom

Moskva, Budimpešta, Praga, Tirana, Bukarešta ali Varšava — kamor koli pač zavrtimo radio — povsod pridigujejo propad Jugoslavije, strašno bedo in druge gorostasne laži. Kar nas je pametni ljudi, ki mislimo s svojimi možgani, se že zdavnaj več ne zmenimo za radijske postaje, ki so se spremenile v prave lajne, ki pridigajo o »Titovi klitki, o Jugoslovanskih fašistih itd., itd. Mislimo, da se gospodarji teh laži ne zavedajo, da predsedajo že vsem ljudem, ki so navajeni poslušati resnico in da jim nobede ne verjamejo? Oh, še kako dobro! Aoda sedaj so zabredli že tako globoko v to črno gadljo in vsemodri poveljniki iz Moskve jih še venomer navijajo: »Dava, dava!»

Vso pozornost bi pač radi obrili na Jugoslavijo in s tem skril svoje grehe, oziroma velokansko, neprecenljivo pomoč, ki jo dobijo od prve

val uspešen in hiter razvoj Madžarske v socializem. Človek, ki je vse to bral, je dobil vtis, kakor da v Madžarski gre res vse kakor namazano, brez ovinkov in strmih poti, kar po lepi beličnosti naravnost — v socializem Veste, komu bi človek primerjal Madžare? S tistimi »reakcionarji«, katere je Lenin posebno zasmejeval — ki so mislili, da bo po Velikem Oktobru vladala revolucija drsel po tratičah lahko in gladko, vse, dokler sprevednik tem revolucionarjem ne objavi. Postaja — socializem, izstopite!

Podoba je bila, da bo generalni sekretar madžarske partije delavcev Matos Rakoszy nekega lepega dne objavil: »Na cilju smo — v socializmu!»

Toda veste na Madžarskem ni šlo vse tako gladko. Medtem se je nam-

reč pojavil namesto Rakoszyja drugi, sovjetski sprevednik, ki je pač objavil malo drugačno parolo: »Ustavite vaš vlak, mi tega ne moremo dopustiti in smo pač preveč zaskrbljeni nad vašo hitrostjo, tako ne smete naprejš! Morate računati tudi na nas!»

In madžarski voditelji so takoj začeli uresničevati ta navodila. Ta navsot so prevzeli kot največjo bratsko pomoč, ki jim jo daje vodilna država socialističnega sveta. Madžarska je imela tudi svoj triletni plan (1947—1949) in po tem planu bi se morala življenjska raven v Madžarski povečati za 8% v primeri z letom 1939. Toda po njihovih lastnih poročilih se je povečala življenjska raven za 37%. V petletnem planu (1950—1954) pa je predvideno, da se bo življenjska raven povečala za 35% v primeri z letom 1949. Toda o po-

datkih informbirojevskih časopisov, o katerih na tem mestu ne bomo razpravljali, če so točni ali ne, mimogrede povedano samo to, da je sam član Politbiroja in podpredsednik vlade Erne Grrer pred kratkim povedal, da je njihova evidenca na psu — saj je že v prvih 6 mesecih madžarske petletke dvignila življenjska raven za 17%, to je za polovico, kar je bilo predvideno v planu za 5 let.

Ob vsem tem ugotavljanju madžarske evidence so se zamislili v Moskvi. Svet za medsebojno gospodarsko pomoč, katerega opravilo je, koordinacija planov posameznih držav sovjetskega bloka, je začel raziskovati stvari in kmalu ugotovil nepravilna sorazmerja Madžarske v petletnem planu. Madžarska proizvaja preveč predmetov za široko potrošnjo in premalo proizvodov, ki so neobhodno potrebni Sovjetski zvezi — tako so ugotovili vsemodri »strokovnjaki«

(nadaljevanje sledi)

Frančesko Prešeren — naš pesnik

»Ko bi se sklicali narodi pred sodni stol, naj se izkažejo, kako so gospodarili z izročnimi talenti; kako se je vsak po svoje udeležil vesoljne človeške omike: bi se mali slovenski narod brez strahu smel pokazati med drugimi z drobno knjigo, ki se ji pravi: Prešernove poezije.« Tako je pisal leta 1866 prefinjeni esteti in poznavalec vseh evropskih literatur Stritar, hoteli odpreti slovenskemu bralcu oči ter ga navaditi spoštovati to, kar je res zres užilo spoštovanje, ter zavračati ono, kar je bilo zaradi mode tedaj sicer cenjeno, a brez slednje vrednosti za naš razvoj, za našo književnost; Slovencem je hotel dati pozabljene Prešerna.

Vsak narod se ponaša z velikimi možmi: Italijani razglajajo Danteja, Angleži se bahajo s Shakespearom, Nemci obožujejo Goetheja, Rusi ljubijo Puškina, mi pa imamo — Prešerna. Brez njega bi ne bili samo kulturni reveži, marveč bi ostali nepoznani, izgubili bi se med bogatimi in mogočnimi sosedmi. Morebiti bi naš kmet ohranil svoj hlapčevski jezik za vsakdanjo rabo na polju in v hlevu; na samostojno rast, na slovensko osebnost in državnost ne bi mogli nikoli misliti!

Vse tisto, kar so ustvarili njegovi predniki, je bilo jecanje, neboljnjeno otroka, je bilo zgolj posnemanje tistega, kar so imeli drugi. In tudi nasledniki ga niso dosegli: ta ali oni se je dvignil visoko, visoko, ali Prešernov pegaz se je vsakemu, ki se je ubijal po strminah Parnasa, smehljaj z vrha. Iz črte njegovih pesmi lahko pije vsak Slovenec. Njegovo neiztrojeno srce, prepojeno z osebnim razočaranjem in odpovedjo boginji Fortuni, razbičano od dvomov, zaskrbljeno nad narodovo usodo, a polno žive vere v bodočnost, leži še danes pod gorenjskimi snežniki ter daje novih spodbud, misli in ljubezni vsem, ki se mu približajo s pošteno in dobro mislijo. Saj ni treba biti učen in načitan, če ga hočeš razumeti; imeti moraš le srce! Vsakemu poje in pripoveduje, za vsakega ima nekaj novega, dostoj neizrečenega, del tiste resnice — skrivnosti, ki je v tem neizgorelem srcu ostala in ki se razdaja potomcem. Kar se ni naslanjalo nanj, vsi, ki so iskali poti mimo njegove, slehernik, ki si je domisljal, da ga ne potrebuje, pisuni, ki so se lepotečili s pavjim perjem — vse je izginilo v valovih let, tam na obali slovensiva pa še vedno mirno, ponosno stoji Ribčev France.

Svoja petdeset pomladi je zvenelo, kar se je rodil Prešeren v Vrbi na Gorenjski. Tam so mu tekla brezskrbna otroška leta. Potem so prišle gimnazijske nevednosti, čeprav mu učenje ni delalo preglavice. Izšolal se je za odvetnika, ker je bil uverjen, da bo tako najlažje posegel v naše politično in kulturno življenje. Ker pa je avstrijska policija, ki je imela nalogo paziti na vse sumljive premike v državnem telesu, zaslužila, kakšna uporna sila tiči v tem mladem doktorju, ki ni hodil k maši, ki se je brezbrizno obrlčil in malomarno česal, družil s kmeti, otroki in čevljarji, namesto s školarstimi volkovci in nemško gospodo, so mu odbijali prošnjo za prošnjo — in tako je štirinajst let zastoj čakal na samostojno odvetniško meslo. Dobil je še le nekaj let pred smrtjo, ko je bil že duhovno in telesno izmučen. Nasejil se je v Kranju in tam tudi umrl leta 1849.

To je slička njegovega življenja — kdo ga ne pozna? To je okvir tiste prekipevalne, prešerne mladosti, ki veruje, da je ves svet njen, in misli, da ga je mogoče čez noč spremeniti; to je zgodba izkušene univerzitetnika, ki s treznimi očmi opazuje okolico, si išče srečo in ljubezen in prijačje, ki se bje, ki neumorno vrta v zadnje skrivnosti; to je povest o razvajanju najlepših let, ki sanja o nedosegljivi Juliji, a se nenadoma zresni in v svoje odgovorne poklice, odpove sreči, pokoju, da, celo smrti, in sam sebi zapoje:

Kako
bi! hočeš poet in ti pretežko
je v prsih nosit' al' pekel al' nebo!
Stanu
se svojega spomni, trpi brez miru!

Kako težko je prav za prav ubrati pravo besedo o Prešernu! Vsakokrat, ko prebiraš njegove pesmi, se ti zdi, da bi bilo treba o njem še toliko novega povedati, toliko stvari razkriti, da bi morali o njegovem življenju in delu še in še govoriti, a nenadoma spoznaš, kako ubog si spričo njega,

kako nerodna je tvoja beseda, ko jo primerjaš z njegovo, in čutiš, da govori njegova pesem lepše in razumljiveje kot vse tvoje razlage in kakršna koli tolmačenja. Da bi nebese... Orteja poslate! Da bi nam srca vnel za čast dežele, med nami potolažil razprtije in spet zedinil rod Slovenščine cele.

KULTURA

Prešeren sam je bil pričakovani pevec Orfej, ki je govoril vsem Slovincem: kmetom, rokodelcem in izobražencem. A ne tako, kot so želeli podrepaniki Franca Jožefa — Koseski, Bleiweis, Jerah — in občudovalec črnožoltega avstrijskega orla Kopitar. Ni nameraval vzgojiti bogu in cesarju pokornih slovenskih tlačanov, ki bi z roko in glavo služili tujim gospodarjem; ni se nadejal prikupiti nadrejenim za dobro službo in mastno plačo. Hotel je iz kranjskih rovtarjev in pastirjev napraviti narod, ki se bo postavil na svoje noge in mislil s svojimi možgani.

Prvo pobudo je dobil pri slovenski ljudski pesmi, srkal iz najčistejšega vira naše lepote, pisal je pesmi, ki »bodo kmečkim fantom všeč«, a jih pri tem ne bo poučeval, »kak' prideluje se krompir najboljši, kako odpravljajo se ovcam garje, preganjajo ušvim glavam gnide«. On, ki sam ni nosil verižice pri uri, ker je tudi zlata veriga — kot je dejal — človeku v sramoto, on, ki je kmeta zastoj branil pred »skrici«, ki je imel za otroke vedno polne žepa sladkarij — on ni mogel kmeta vleči nazaj, temveč mu je z lepo pesmijo segal v srce, da so se v njem zdražile za-

kopane sanje o nečem neznanem, a dosegljivem. Pisal pa je tudi za izobražence. Učil se je pri Petrarki in Danteju, ustvarjal po zgledu tujih literatur in zapel pesmi, ki jih slovensko uho še ni slišalo. In pred njimi so presenečeni obstali naši knjižobrski, raztrgani dohtarji, duhovni čredniki, trgovčiči in pismarji. Mnogi od njih ga niso razumeli, ker jih je preveč prerasel, a so vendar slutili vso njegovo veličino; zato so se ga bali in ga tudi sovražili.

Le najmlajši, ki jih je tako zavzelo dramil in bodril v Zdravljici, so se ga zares oklenili: ko je Prešernova življenjska sveča dogorevala, se je ta njegova mladina borila na barikadah dunajskih predmestij proti staremu redu in prvič v naši zgodovini zahtevala, naj se vse slovenske pokrajine združijo v eno samo upravno in politično enoto, v Zedinjeno Slovenijo. Njegova smrt pomeni začetek boja za to, da si Slovenci sami »volijo vero in postave«. Kar je pesnik napovedal, se je zgodilo.

Ali ne poje prav isti Prešeren danes ta dan tudi nam? Ali ne kara prav nas, ker smo premalo Slovenci, ker ljubimo svojo domovino včasih le z besedo, ker pozabljamo na njegovo oporoko? Ali ne graja prav nas, naših želj po nyloncah in Vespah, ko v času največjih naporov za zgraditev domovine ne znamo ceniti svojega dela in svojih uspehov, ko tako hitro omahujemo in se ob prvem kamnu ustavljamo in dvomimo v tisto, kar je on že pred sto in več leti tako jasno napovedoval? Trda, resnična, a tudi žalostna je njegova beseda:

Kar ni tuje, zaničuješ,
starih šeg se zgublja sled,
pevec svojih ne spoštuješ,
za dežele čast si led!

Tiho pesem! — bolečine
ne razglajaj naših ran,
če nečast te naša gine,
domu, Kranjč moj, zvest postan'!
S. S.

Prešernova razstava v Kopru

Hvalevredna je pobuda, ki jo je izvedla Vojna uprava Jugoslovanske armade v svojih prostorih, ko je priredila Prešernovo razstavo, v kateri prikazuje številne izdaje pesmi našega največjega pesnika, njihove prevode v tuje jezike in tudi nekaj redkih primerov starih izdaj njegovih poezij.

Kolikor so zanimive vse te manjše in večje knjige, toliko so tudi

„V kraljestvu palčkov“

Dijaki Slovenske gimnazije so nas prijetno presenetili

Z nedeljsko ponovitvijo mladinske pravljice igre »V kraljestvu palčkov« so dijaki slovenske gimnazije v Kopru spet potrdili in poglobili priznanje, ki so ga želi ob premieri, ob Tednu slovenske kulture. Zivahnost mladih igralcev in priljubljena pravljica dela samega sta marsikoga privabila, da si v drugič ogleda predstavo. Če primerjamo premiero s ponovitvijo predstave, moramo povedati to, da so mladi igralci dvignili kakovost svojega izvajanja bodisi v plesu, petju ali igri. Toda povedati moramo še to, da poleg učenja, ki ga imajo dijaki koprške gimnazije v obilju, gojijo tudi marljivo svojo mlado igralsko umetnost. Saj je med njimi nekaj prav nadarjenih in vnetih igralcev, iz katerih kipi njihova nadarjenost.

Vloga dvorskega norčeka, ki je dokaj težka in zahtevna in ki jo je odigrala dijakinja Marija Jakominova, je bila tako prepričevalno podana, da jo je občinstvo nagradilo s sproščenim smehom. Lahko trdimo, da je Jakominova zagotovila uspeh predstave, saj je bila glavni steber vse igre. Vendar ne mislimo s tem reči, da se drugi igralci niso potrudili v polni meri. Nasprotno, vsi so ob ponovitvi dokazali, da so vredni priznanja, saj so igrali bolje kakor na premieri. Uspeh so dosegli zlasti prve vile, svetovalec pa tudi zbor palčkov. Predvsem pa moramo ob tej priložnosti izreči pohvalo dijakom slovenske gimnazije, ker so izbrali prav to igro, ki je bila preveč zanemarjena v naši gledališki umetnosti. Vse priznanje gre pri tem predvsem vzpodbudniku in režiserju tov. Dujcu, ki je znal oživetiti pozabljeno igro in jo dostojno prikazati.

Vsekakor upamo, da nam bodo v prihodnje naši mladi igralci uprizarili še kaj bolj zanimivega, s čimer bodo nedvomno želi še večje uspehe. Prav tako smo prepričani, da bodo

Umrl je Ivan Levar

IVAN LEVAR, veliki slovenski igralec, je umrl v Ljubljani dne 30. novembra v starosti 62 let. Ivan Levar je bil znan slovenski operni pevec, dramski igralec in režiser. Nastopal je doma in v tujini ter povsod dostojno zastopal svoj narod na kulturnem polju. Z njim je slovensko ljudstvo izgubilo enega izmed najzaslužnejših nosilcev kulturnega delovanja.

LEPI PRIMERI

Nekateri naši učitelji in učiteljice so se lotili po navodilih Zgodovinskega društva z vso vnemo dela na področju zgodovinskega in arheološkega raziskovanja. Tovarišica Golja Rozi je stopila pri Sv. Antonu v bližji stik z ljudmi ter nabrala celo vrsto starih slovenskih časopisov, med katerimi je tudi deset števil »Delavca« iz let 1922—1925. Tej zbirki je dodala še nekaj rimskih novcev in vse skupaj izročila Zgodovinskemu društvu! Tovariš Batič Evgen, učitelj iz Smarja, zbira za Zgodovinsko društvo vsa domača hišna imena ter imena ledm. Tako bomo dobili nad vse zanimivo snov za proučevanje lokalne zgodovine. Tovariš Velikonja Joško, učitelj v Kortah, je že na več mestih poskusil z arheološkim izkopavanjem. Tako je dobil na Gradišču pri Krkavčah zanimive ostanke iz

nazorno prikazane nove, ki so se pojavile po osvoboditvi, kadar je kulturo prevel nov in močnejši duh svobodne domovine in svobodne prosvete, ki je postala široka, vseljudska last. Tako naletimo na bogato opremljene, razkošno vezane in tiskane knjige, pa tudi priročne, žepne knjižice, ki jih lanko lagodno nosiš s seboj v najmanjšem žepu.

Vsak naš človek naj obišče to lepo razstavo!

z igro »V kraljestvu palčkov« zbudili med našimi ljudmi še marsikatero prijetno presenečenje, saj bodo z njo gostovali tudi po naših vaseh in drugih krajih.

„UMIK“

Dobro prikazana Božičeva igra v koprskem gledališču

Slovensko narodno gledališče je vpriporilo pred d. evi svojo novo igro »UMIK«, delo hrvatskega pisatelja Marka Božiča. V tej drami razkriva mladi in nadarjeni pisatelj neprijatelja poosebljenega v klero-fašizmu.

V osebnostih tega romana ne moremo iskati cenjenih efektov zločinca ali poštenjakov, marveč se ti sami odkrivajo v razpletu drame. Zato je igra tem olj zanimiva.

Miško Božič, star komaj 31 let, je prikazal v svoji drami tekatere tipe iz okupacijske dobe. Prikazal je »duhovnike«, ki so skrivali nož pod duhovniško haljo in vedno prežali nad ubogim nedolžnim ljudstvom.

Slov je sledeča: Dogodek se odvija leta 1943 v samostanu Dalmatinske Zagore. Vsa tri dejanja v enem dnevu. Ta samostan je pravzaprav ustaška trdnjava.

Borba med dvema svetovima: sa: monastrom in ustaši, na eni strani, ter partizanskimi borci na drugi strani. Čeprav so partizani izven samega dejanja, ki se odvija v samostanu, vendar nenehno čutimo prisotnost njidovega dela in njihovih žrtv. Čutimo pravtako potrebo po kazni nad ustaško k-tivico in izdajniško dejavnostjo nacističnih podrepanikov. Tenini zidovi samostanov predstavljajo črno grozo sil izdajstva pred porajajočo se splošno svobodo sproščenega duha in materije, ki se poraja iz osvobodilne borbe. Niti enkrat se ne pojavljajo partizani kot taki, vendar čutimo njihov prisotnost v vsakem gibu, v vsaki besedi, v vsaki misli.

Pisatelj je uspešno prikazal notranji razkroj taperele družbene ureditve, kakor je tudi uspelo Slovenskemu narodnemu gledališču nazorno to-mačiti pisateljeve misli in delalsko stanje preteklih družbene socialne ureditve. Zato gre posebna zahvala upravi Slov. narodnega gledališča ki je sprejelo v svoj repertoar to sodobno igro in jo obenem dobro prikazalo naši hvaležni publiki.

DROBTINICE

danje preteklosti! Posnemajte in pošiljajte gradivo Zgodovinskemu društvu!

SPOMINSKI DNEVI

10. decembra 1896 umrl švedski kemik Nobel. Iz njegove zapuščine poželjujejo vsako leto znano »Nobelevo nagrado«.
11. decembra 1918 umrl v Ljubljani največji mojster slovenske besede Ivan Cankar. Ustvaril je slovenski umetniški slog in s svojimi deli zaslovel v svetu. V povesti »Hlapec Jernej in njegova pravica« je mojstrsko upodobil idejo delavskega razreda, borečega se za svoje osnovne življenjske pravice.
13. decembra 1881. umrl v Zagrebu največji hrvatski pisatelj 19. stoletja August Senoša. V svojih romanah je obravnaval večinoma zgodovinsko snov (Zlatarjevo zlato, Kmečki punt, Diogenes).
15. decembra 1846 so izšli v Ljubljani Prešernove »Poezije«.

NAGRADE ZA UMETNIŠKO DEJAVNOST je razpisal Glavni odbor OF slovenskega naroda za Tržaško ozemlje. Natečaj velja za leposlovje (novelo, povest, dramo), za upodablajočo umetnost in glasbo. Pisatelji, slikarji, kiparji ali glasbeniki morajo poslati svoja dela Glavnemu odboru OF v Trstu, ulica R. Manna 29 do 31. marca 1951. Izid natečaja pa bodo objavili 27. aprila 1951. Vsa potrebna pojasnila daje isti urad.

NAŠIM KMETOVALCEM

Pogozdujmo vse goličave

Dekančani so že posadili nad 30.000 borovih sadik

V pogojih ljuške oblasti, ko smo na naši zemlji sami gospodarji, se sleherni naš človek poglablja v vprašanje: kako najboljše in najuspešnejše izkoristimo bogastva, ki nam jih nudijo naša tla. Pri tem se pa oziramo na prostrane goličave, ki oblegajo naše griče in z gorčarjem ugotavljamo kakšno neprecenljivo škodo so povzročili našemu gospodarstvu. Kjer so v daljši in bližnji preteklosti zasulo žetev in brez obzira pustili naša kraja.

Koristi, ki nam jih prinašajo gozdovi, so številne in raznovrstne. Poleg tega, da nam dajejo les za našo gradnjo in drva za naša ognjišča, gozdovi zadržujejo vlogo, katere privlačuje deževja, ki jih naše kmetijstvo v lentem času zelo težko pogreša. Dalje se usovarja v gozdu z gnitjem ista debela plast humusa (črne rodovitne prsti), ki daje naši zemlji potrebno rodovitno moč. Kar je pri tasi tudi važno; razrasčeni in košati gozdovi ovirajo velike vetrove, ki s svojo peklensko močjo uničujejo naše pridelke.

Odvč bi bilo na dolgo govoriti o teh koristih, kadar se naši ljudje tega že prav dobro zavedajo in so se ob tej zavesti ponekod že krepko oprijeli dela pri pogozdovanju svojih go-

Naš plan pogozdovanja je zelo visok: samo pri Oslu bi morali posaditi nad 500.000 borovih sadik in takih goličav imamo vsepovsod širom našega okrožja.

Toda vprašanja izpolnitve plana pogozdovanja ne sme biti skrb samo naših kmetovalcev temveč mora zajeti vse množične organizacije, kajti to je splošna korist. Če bomo z pogozdovanjem povečali rodovitnost naše zemlje, se bo tudi življenjska raven našpošno dvignila.

Ce bi se povsod tako odločno lotili tega vprašanja kakor Dekančani, ki so pretekli teden posadili nad 30.000 sadik in se obvezali, da bodo v tem tednu posadili drugih 20.000, bi bil naš plan pogozdovanja že v tem letu izpolnjen. Toda na žalost ugotavljamo, da v mnogih krajih niso še niti načeli tega vprašanja.

Opozorjamo, da je pravi čas pogozdovanja sedaj v jeseni najboljši,

ker se morajo sadike do prvih mrazov že poprijeti zemlje in spomladi, ko postane toplejša, poenja rastlina rasti. Sadike lahko sadimo tudi spomladi, toda bolj priporočljiva je jesenska doba. Zato bi morali s pogozdovanjem polniti.

Pri tem pa ne smemo pozabiti, da ni vseeno, kakšne sadike bomo zbrali, kajti različna zemlja in lega zahteva tudi različne sadike. Na Kraškem prostoru je najbolj primerna, ker edina usreva črni bor. Tega sadimo na razdaljo od 1,50 do 3 m kvadrat. V močje, ilovite zemlje na sadimo kastanje ali oreh, katerega bomo sadili na večje razdalje in sicer ne manj kot 3 m kvadrat.

Poleg tega bi morali naši vinorodniki prav vsak primeren prostor za akacije, ki pri nas prav dobro uspeva in se najhitreje razvija. V. J.

Dvojni pridelek krompirja

Na razstavi VUJA lahko vidimo dva kupčka krompirja ter v kozarcih krompirjeve krali z majhnimi gomolji. Vemo, da bodo marsikaterega kmeta zanimali ti vzorci.

Razstavljati krompir je naš drugi letošnji pridelek. Gre predvsem za dve sorti krompirja: «saskia» in «zgodnji rožnik». Ti dve sorti sta bili vsajeni zgodaj v spomladi in pridelek je bil obran v mesecu juliju. Zaradi nam dobro znanega delovanja suše pridelek ni bil zadovoljiv. Gomolji istega pridelka so bili posajeni v polovici avgusta drugič. Krompir se je zelo dobro razvijal, čeprav so nekateri dvomljivo migali z glavjo. Ni bil podvržen znani bolezni «degeneraciji». Pridelek na ha je presegel vsako pričakovanje — 200 q. Krompir je bil njen le v eksperimentalne namene na račun novo ustanovljenega Kmetijskega znanstvenega zavoda. Izkopan je bil v polovici meseca novembra. Omeniti pa je še to, česar

Dober hlevski gnoj -

Vemo, da stremi kmetijstvo v obalnem pasu našega ozemlja za tem, da se izboljšajo najbolj donosne kulture, kakor so na splošno povrtine. Obenem pa ustrezajo podnebne in talne razmere najbolj sadnemu drevju ter vinski trti. Ta usmeritev kmetijstva pa zanemarja — glavno panogo kmetijstva — živinorejo. To je za nas zelo nevarna in težka ugotovitev. Vsako leto se najdemo pred perečim problemom pomanjkanja krme in s tem v zvezi upada goveja živina. Nazadovanje živinoreje ni zdrav pojav v gospodarstvu, pa naj si bo to še tako napredno. Staro dejstvo je, da predstavlja živinoreja temelj kmetijski proizvodnji. Pri nas ne gre toliko za donosnost panoge, ki da največje in najbolj stalne dohodke v kmetijskih deželah, temveč za sekundarno korist, ki pa je za nas primar-

V ENEM LETU

Marsikateri naš kmet ne ve, to je da sadijo po nekod v Bujšini kmetje — že več let krompir kot drugi posevek. Če ni izvanredne suše, je vedno drugi pridelek zadovoljiv. Ti kmetje so pred leti začeli saditi vrsto «matilde». Danes bi bilo potrebno seme preiskati in odrati (selekcioniirati) ter po potrebi uvoziti zgodnje nemške sorte, kot n. pr. «bintje», «erstingen» in še katero zgodnjo sorto. Ne bi smeli opustiti nadaljnjih poskusev z «rožnikom», kateri se je letos pri vsej suši z lo dobro obnesel pri nas in v Jugoslaviji.

Omenili smo zelo važno ugotovitev, da drugi posevek, če izhaja iz letošnega semena, ni podvržen degeneraciji, katero povzročajo t. v. virusi. Znano je, da se v višjih pridelkih, kjer se krompir razvija in dozori pri nižji temperaturi, ne razvije mejenja bolezni nikdar v takem obsegu kot pri nas, kjer krompir vzka-li in dozori pri visoki srednji mesečni temperaturi. Torej saditev krompirja v poletnem času ni samo važna, ker dobimo drugi pridelek (ekonomski plat, drugega pridelka), temveč zato, ker je drugi pridelek zdrav in ga lahko uporabimo spomladi kot regenerirano vrsto.

Novo ustanovljeni zavod bo v prihodnjem letu poskusil gojiti krompir kot strniščni posevek v večjem obsegu na Kmetijski šoli in pri kmetijskih obdelovalnih zadrugah. Obenem bomo poskušali več novih sort krompirja, s katerimi smo že letos dosegli dobre uspehe. Gre predvsem za sorte «saskia», «zgodnji rožnik», «bintje» in še nekatere manj zanesljive sorte.

Dr. J.

Osnova vsakega kmetijskega gospodarstva

nega značaja. Gre za pridelek gnoja. Ta nas danes zanima in tovarna, ki prideluje gnoj, je prav govedoreja.

Rodovitnost zemlje je odvisna od gnojenja

Rodovitnost zemlje je odvisna predvsem od zaloge organskih snovi, ki jih dajemo zemlji ob gnojenju s hlevskim gnojem. Se imamo pri nas ljudi, ki mislijo, da nadomestimo organska gnojila lahko z umetnimi. Brez dvoma igrajo veliko vlogo v našem prednem poljedelstvu; z umetnimi gnojili lahko povrtno zemlji celotno količino hranilnih snovi, katere smo ji odvzeli s pridelki. Na nekaj pa ljudje pozabljajo, in to je, da gornja plast obdelane (orne) zemlje ni mrtev material. V njej se odigravajo zelo zapletene prenosne. Pri teh pa sodelujejo aktivno drobne, s prostim očesom nevidne glivice, bakterije. Ta bitja pretvarjajo sestavljene organske in anorganske snovi v take oblike, da jih rastline lahko izkoristijo (asimilirajo). Brez teh bi bila ta prenosna nemogoča in rastline ne bi mogle uspevati. Sedaj pa lahko stavimo vprašanje, kako vpliva ravno gnoj na razvoj teh bitij. V gnoju dobijo ravno te bakterije in glivice vso potrebno hrano. Brez gnoja ne morejo živeti, se razmnoževati in delati. Hlevski gnoj je torej zemlji nenadomestljiv. Lahko uporabljamo več let zaporedoma umetna gnojila, rastline pa uspevajo le do tedaj, dokler imajo bakterije v zemlji pogoje za razvoj za svoj obstoj, dokler je v gornji plasti zemlje dovolj organske snovi (črne zemlje ali humusa). Humus (sprstenina) pa je produkt razpadanja organskih (živalskih) in rastlinskih odpadkov.

Hlevski gnoj je seveda obenem popolno gnojilo, ki obnavlja zemljo, potrebuje pa tudi rodovitnost. Vsebuje vse rastlini potrebne hranilne snovi (fosforno kislino, dušik, kalij in apno). Vsako umetno gnojilo je vedno le pomožno gnojilo, ki ne more nikdar nadomestiti hlevskega gnoja.

Oskrbovanje zemlje z organskimi gnojili pa je odvisno od bolj ali manj razvite živinoreje, katere predpogoj je travništvo. Umni kmetovalci pravijo, da moremo gledati rodovitnost orne zemlje le preko travnikov. To pomeni, da travnik da krmo, ki jo potrebuje živina, ta pa proizvaja gnoj. Eno je od drugega odvisno.

LJUDSKI zdravnik odgovarja...

Vprašanje. K. I. iz Kopra mi pše, naj ji v zdravniškem kotičku odgovorim na sledeče. Boluje na ekcemu. Počena je že o zdravljenju in mogočem drugem, kar jo večkrat obvaruje pred ponovnim izbruhom. Le nekaj si ni na jasnem, namreč, kakšno dieto (hrano) naj uživa, da bo zdravljenje čim bolj uspešno.

Odgovor. Zdravljenje ekcema je včasih bolj, včasih manj uspešno. Zavisi od splošnega stanja bolnika (malokrvnost, sladkorna bolezen itd. zavira zdravljenje). Kar se pa hrane (dijete) tiče, pa ji svetujem naslednje. Najprej moram povedati, da neke snovi, ki jih dijeta za ekcem ni. Uživati ne sme močno slane ali kisle hrane. Čim manj naj kadi in naj

Menim, da bi bilo dobro, da bi se naši gospodarstveniki pozanimali in skušali polagoma gojiti pri nas tolimsko govejo pasmo. Nabaviti bi bilo treba najprej enega bika in nekaj 10—20 krav ter jih razdeliti po kmečko obdelovalnih zadrugah in združnih gospodarstvih s strogim nadzorom in nadzorstvom, da bi se tolimske ne križale s plemenjaki bruno-alpske pasme. S. C.

Izboljšati moramo travnike

Ugotovili smo že, da primanjkuje krme. Vsako leto začno spomladi, če že ne pozimi kmetje tožiti, da ni krme in da ne bodo preživel živine. Uvoz krme ne bo nikdar zadosten za naše potrebe. Pridelati moramo doma zadostno količino krme. Primanjkuje nam je zato, posebno v obalnem pasu, ker ni rodovitnih travnikov. Kako naj si pomagamo?

Predvsem moramo obstoječe travnike bolj negovati. Travniki so zane-marjeni in izčrpani. Imamo več sto hektarov takih travnikov, ki jih moramo več let gnojiti. Mogoče jih nismo niti okopali in pobranali že leta in leta. Zato jih moramo najprej dobro očistiti kamenja in osalega grmičja; odstraniti moramo mah, ki najbolj škoduje dobrim travam. Takih umnih kmetovalcev, ki bi branali travnike, je pri nas prav malo. Redke so še po naših vaseh travniške brane. In vendar so to danes tako potrebne kot škropljenje in žveplalniki v vinogradu, kot plug na polju ali kozica in lonec v kuhinji. Z brananjem dosežemo, da se travniki pomladajo, temeljito očistijo vseh pleve-nih rastlin in prezračijo tako, da ima zrak lahek dostop do korenin koristnih trav. Ze s samo tako smotrno nego lahko podvojimo pridelek sena najboljše kvalitete.

Druga pot, ki pelje k dvigu krm-ske zaloge, je setev krmilnih rastlin, posebno detelje in lucerne. V kmetijstvu moramo uvajati pravo in redno kolobarjenje, v katerem ne smejo manjkati omenjene krmilne rastline. Z njimi bomo vedno dvignili produkcijo krme, ki bo pospešila razvoj živinoreje in pridobivanje hlevskega gnoja, izboljšali pa bomo tudi rodovitnost zemlje (detelje in lucerne izkoriščajo dušik iz zraka!). Sejati moramo travne mešanice, koruzo za zeleno krmo, peso, repo in ostalo krmilno korenje. Ne smemo takoj misliti na cementne silose, ki mnogo stanejo. V Sloveniji so začeli kmetje že davno graditi insilažne jame. Te lahko gradi vsak napreden kmet z lastnimi sredstvi. Brez insilažne krme pa ne bomo pri nas popolnoma rešili problema prehrane goveje živine.

Vsak napreden kmet, kmetijske zadruge in vsakdo, ki mu leži na srcu naša živinoreja, mora vse poskusiti, da se glede krme osamosvoji. S tem bomo prišli do dragocenega vira, ki vpliva na dvig kmetijske proizvodnje in to je — hlevski gnoj.

Kmetijski SVETOVALEC odgovarja

VPRASANJE: Ker se bliža čas setve zgodnje povrtnine v tople grede, vas prosim, da svetujete, kaj bi ukrenili proti bramorjem, ki mi vsako leto uničujejo sadke v topli gredi in tudi izjedajo korenite rastlinam na prostem. Na laški gospodarski razstavi sem videl neki strup, a se ne spominjam njegovega imena.

ODGOVOR: Proti bramorjem imamo na razpolago več sredstev in načinov zatiranja. Od teh pridejo v poštev:

1. Najbolj živo udariš bramorja, če poiščeš gnezdo in zatreš hkrati vso zalogo. Bramorjeva gnezda ni težko najti. Tam, kjer na njivi opaziš, da se razstirajo sušijo, tam je gotovo bramorjeva zasega. Če si ta kos po bliže ogledaš, zapaziš rove, ki vodijo v gnezdo, posebno, očitni so po dežju ali v jutranji rosi.

2. V pomladi, ko bramorji nimajo še gnezda, jih uloviš lahko na ta način, da nastaviš v zemljo lonec tako globoko, da bo njegov gornji rob nekoliko nižji od površje zemlje. Bramor na ta način pade v lonec in ne more več ven. Z več lonci, ko so na prikladnih mestih vkopani, naloviš mnogo tega mrčesa.

3. Bramor je zmrazla, žival in išče toploto. Če v vrtni klopčje rlitve jame in vanje položiš kupce konjskega gnoja, se tam, takoj znezdijo cele družine bramorjev, katere potem z največjo lahkoto uničiš.

Pomenek s semedelskimi kmetovalci

Bi sem na Semedelskem hribu iznad Zisterne, od koder je krasen pogled na koprski zaliv. Pot te vodi med vinogradi in nasadi sadnega drevja, ki pa so malo ali nič pognojeni. Mnogokatera suha veja štrli med zdravimi. Posebno so letos prizadete češnje. Kmetje sicer trdijo, da se sušijo zaradi suše, če pa malo pogledaš od blizu ta drevesa, vidiš, da so skoraj vsa preluknjana. Češnje so napadene od črvov in najboljši lek je, da jih takoj posekamo in popalimo, da se ostale ne okužijo. Okužile bi se ne samo češnje, ampak tudi drugo drevje.

Mnogo vinogradov bi bilo treba obnoviti, ali obnavljajo jih le tu in tam. Le redki vinogradniki, ki skrbijo za bodočnost, zasadi kak mali novi vinograd, drugi, posebno mlajši vinogradniki pa se zanimajo malo ali nič

za obnovo vinogradov.

Zri Karlu Sabadinu sta bila še dva kmetovalca ter smo skupaj poskušali vinsko kapljico, s katero se Karlo letos lahko ponaša. Med razgovorom smo prišli tudi na krmo in govedo. Jože Umer je tožil, da mu je mnogo otave segnilo zaradi neprestanega dežja in bo zato trpel obutno izgubo, kar so tudi drugi pritrdili. Poleti suša, zdaj pa voda, kar je res smola. Trdijo sicer, da je ta dež, po taki suši, tudi v taki količini potreben.

Na mojo pripombo, kaj se jim zdi, da li se ne bi obneslo pri nas govedo tolimske pasme, so vsi enoglasno pritrdili in poudarili, da odkar ni več v teh krajih tolimskih krav, je tudi manj mleka in da bi vsi takoj zamenjali bruno-alpsko pasmo za tolimsko, ki je skromnejša in boljše mlekarja.

Dr. P. H.

Z · A · V · S · A · K · O · G · A · R · N · E · K · A · J

Suplementitis

(tesseritis acuta)

Boste rekli: To besedo je gotovo ti- skarski skrat napravil. Saj tega imena ne poznamo. No, pa vam povem, da je tokrat tiskarski skrat izjemoma ne- dojzen. Na kratko vam bom opisal to bolezen, ki je v našem okraju poseb- no v privatnem sektorju precej raz- širjena.

Pride k zdravniku bolnik — ali na- videzni bolnik na pregled. Toži o vseh mogočih bolečinah in težavah. Zdrav- nik ga pregleda in navadno nič ne najde. Napiše mu kak tonikum in mu pove, da so vse te nizezave živčnega izvora. Tedaj se pa začne ta bolnik nerodno obnašati in s težavo spravlja iz svojih ust: »Pa suplement (dodat- no bolniško nakaznico), mi ga ne bo- ste dali; kaj čem s to medizijo, so- štanice, soštanice mi dajte! Zdravnik mu obrazloži, da dobi vsak, kdor po-

Kako 'so v Kortah razumeli nemščino

Bilo je še pod staro Avstrijo, ko je prišla neka avstrijska komisija. Zgodaj je bilo. Pesjanec je že bil na vasi, zato ga je komisija pozdra- vila z nemškim »Guten Morgen!« Pes- janec je preobrnil po svoje in ker so živeli v Kortah neki Morgani, je odgovoril: »Saj ni tako hud ta Mor- gan!« Oni so začudeno vprašali: »Was?« Pesjanec ni razumel nemšči- ne, zato je odgovoril: »Ni ne vas, so samo ene štiri hiše!«

Ta je debela, vendar resnična. Ni »zgodovinsko« dokazano, da se je on takole ponašal, vendar ljudje rečejo: »Nege jih že toliko, pa mu še tole naprtimo!«

Za naše pionirje

DOGODEK IZ MOJEGA ŽIVLJENJA

Preden sem hodil v šolo, sem na- pravil marsikakšno škodo. Razlil sem lonec mleka, zdaj sem kaj razbil in še marsikaj storil, kar pa sem že pozabil. Najbolj pa se spominjam ne- davnega dogodka. Imeli smo zajčka, ki mi ga je dala mama za god. Bil je bel in je imel rdeče oči; pravimo mu angorski zajček. Vedno sem ga imel v naročju. Tretji dan po mojem godu je šla mama v trgovino. Bil sem sam doma. Vzel sem zajčka v naročje in ga začel božati in se z

Rešitve

RESITEV KRIZANKE

Vodoravno: 2. orati; 5. ajo; 6. kap; 7. beton; 9. zvita.

Navpično: 1. osvajati; 3. ra- kev; 4. topot; 7. bz; 8. na.

Uganki: 1. tehtnica; 2. koruzno steblo.

RESITEV NALOGE

Razlika med Trstom in Koprom je v zemljepisni dolžini 5'5" in dolžini 8"

ODGOVORI NA SITNA VPRAŠANJA

1. Rešil se je tako, da je vrgel desko vprek in drugo naravnost.

2. Skupno se je udeležilo dijaškega izleta 65 dijakov.

SITNA VPRAŠANJA IN NALOGE

1. Kako so nastala mesta?

2. Kje je bilo prvotno bivališče Slo- vanov?

NALOGE

1. Nekdo je vložil v banko 137.870 dinarjev po 8 % letnih obrestih. Ko- liko denarja je dobil po 24 letih, ko je dvignil denar?

2. Prvotna vsota je bila 437.800 din. Bila je vložena v letu 1933 in dvig- njena 1. 1950 ter narasla na 437.900. Kolikšen je bil letni odstotek?

trebuje, bolniško karto; tisti, ki je pa ne potrebuje, pa ne. Navidezni bol- nik s tem seveda ni zadovoljen in ko pride ven iz ambulate, raztrga recept in krepko zakolne.

No, ali boste še rekli, da suplemen- titis ni bolezen? -Pik-

Partizanski humor

Ob času okupacije Italijani nekaj časa niso mogli prebrati muzikalič- nosti Dolenjcev tam okoli Novega me- sta, češ: kar čudovito je, kako hitro so se navadili peti »Glovinazz«, do- kler... niso dobili v te kraje roja- ka, ki je razumel tudi slovenščino in jim razodel, da Dolenjci sicer res po- jejo »Glovinazz«, toda na domače be- sedilo: »Naša mačka mlade mela, en- krat štiri, enkrat pet...«, nakar je nekaj posebno »muzikaličnih« Dolenj- cev namesto pohvale dobilo arest...

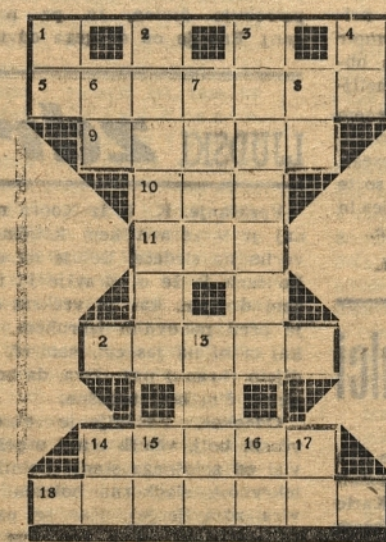
Izpolnila se mu je vinska želja

Ceblinček iz Fjoroge je v večerih ob sv. Martinu bil še precej natreskan. Nekega večera se je s pomjanske gostilne, napotil naravnost v klet po- mijanskih zadružnikov, ki so preta- kali vino. Dobro vino so spravili v čiste sode, godijo pa v majhen sod, ki je stal na tleh. Slišali so, da nekdo prihaja in so odprli vrata. V klet je nerodno prikreval Ceblinček in po- zdravil moške. Naslonil se je na sod, v katerem so bile »meče«, in se po- govarjal z zadružniki o letini. Majave noge ga niso držale, tako da se je še bolj prislomil na rob. Sod se je naenkrat nagnil in Ceblinček je pa- del z glavo v sod. Potegnili so ga iz

njim igrati. Ko sem ga božal, sem ga od veselja preveč stisnil in uboga živalica mi je poginila. Začel sem jo- kati in v strahu čakal, da se vrne mamica. Kmalu je prišla; potožil sem ji, kaj se je zgodilo. Ošleja me je in rekla, da mi ne bo nič več ku- pila, ker sem to storil. Meni je bilo še bolj žal kakor mami, ker sem imel svojega zajčka tako rad.

Lepo pozdravlja Karlo Turk, uč. IV. b razr., Postojna.

Križanka - Stolp

Vodoravno: 5. južno ameriško sadje, vrsta jabolk (mn.); 9. spevne pesmi; 10. Ivanka; 11. kopen; 12. rast- linstvo kakega kraja; 14. nekdanja Ljubljana; 18. država na iberskem polotoku.

Navpično: 1. kazalni zaimek; 2. največje Marksovo delo; 3. kdor dvori damam; 4. nikalnica; 6. petnaj- sti in devetnajsti soglasnik; 7. lenin- grajska reka; 8. oblika pomožnega glagola; 13. kisik v drugačnem stan- ju; 14. pesnitev; 15. imam — sredi- na; 16. glej 6. navpično; 17. rak — sredina in konec.

Krst ni bil dober

Staremu Kapucinu (rekli so mu ta- ko zaradi dolge bele brade!) se je rodila hči in jo je dal krstiti. Rasla je zdrava in vesela, brez napak vse do sedmega leta. V sedmem letu je šele pokazala, da je otrok nerazvit, nekam trda je bila mala deklica, da bi dojemala vse, kar so italijanski učitelji trpali v glavo, trda je bila tudi zaradi tega, ker je znala le jezik svojih staršev. Zato so se učiteljice pritoževale očetu, oče pa je modro dejal, da je vsemu temu kriv slab krst. Duhovnik je bil pri krstu, ne- maren, tega se je še dobro spomi- njal in je dekletce nekam nejevoljno krstil. Zato je šel Kapucin k »faj- moštru« in rekel: »Guspuđ, prve bot ste me slabo krstile vutroka, zato ga moraste še anbot, ko ne, vas bom zrumpo!« In kaj je ta hotel? Malec se je bal Kapucinove trde roke, a

tudi cerkvenih naukov ni hotel kom- prometirati, zato je spet krstil de- klenco. Pamet pa je ostala ista, do- kler ni dekleta izučilo življenje.

FIZKULTURA IN ŠPORT

Uvodna beseda

Prepričani smo, da bodo mladinci, aktivni fizikulturniki, pozdravili to našo novo rubriko. Ali naš namen ni samo podpirati tiste fizikulturnike, ki se že pridno udeležujejo, marveč pri- tegniti tudi nove.

Predvsem velja to za naše vasi, kjer še ne vidimo tistega živahnega življenja, kot bi si ga želeli in ka- kršnega vidimo v naprednih deželah, na primer v Jugoslaviji, kjer opaža- mo tak razvoj fizikulturenega življe- nja, da so nekateri člani jugoslovan- ske državne reprezentance že med najboljšimi na svetu.

Od kod ta veliki uspeh? Ta uspeh so dosegli le zato, ker so uspeli vključiti v fizikulturo naj- širše sloje, ki so bili v stari Jugo- slaviji onemogočeni in večkrat celo izključeni iz nje.

Tudi pri nas velja isto. Vključiti želimo vso zdravo in napredno mla- dino: kmečko, delavsko in šolsko. Ta mladina pa naj pristopi k fizikultur- nemu delovanju ne toliko zaradi par letnih manifestacij, marveč predvsem zato, da krepi zdrav duh v zdravem telesu.

Naši zadružni domovi, naše dvora- ne za kulturne prireditve in drugi prikladni prostori morajo biti živi vsaj trikrat tedensko. Tam se mora naša mladina vaditi predvsem v pro- stih vajah, ki so osnova za vsak šport. Nato bomo priredili tudi tek čez drn in stn in takrat se bomo pomerili, kdo je boljši! Ali tudi naj- slabši bo vreden zmagovalca, kajti njegovo zdravje se bo okrepilo in s tem bomo končno dosegli tisti cilj, h kateremu stremi fizikultura. To pa je že mnogo!

Opozoriti hočemo tudi, da si želi- mo čvrstih vezl z našimi fizikultur- niki. Naj nam pišejo, radi bomo ob- javljali vse dobre in koristne pred- loge, pa tudi kritike.

Naš časopis naj bo veza med orga- nizacijami in posameznimi fizikultur- niki, budnik vseh dobrih iniciativ in opora za čim širše delo v našem okrožju.

Zdaj pa na delo s trikratnim: Zdravo!

RADIO

jugoslovanske cone Trsta

Najvažnejše oddaje v tednu

Poročila v slovenščini vsak dan ob 7.00 (ob nedeljah ob 7.30, 13.00, 19.30 in 23.05.

Poročila v hrvaščini vsak dan ob 18.45.

Pregled tiska v slovenščini vsak dan (razen nedelje) ob 14.45.

Jutranja glasba vsak dan ob 6.30 in 7.15 (ob nedeljah ob 7.00 in 7.45).

SOBOTA 9. 12. 1950

12.00 Operna glasba; 19.45 Partizan- ski napevi; 20.30 Hrvatske pesmi; 21. Veder sobotni večer (slov.).

NEDELJA 10. 12. 1950

8.30 Kmetijska ura (slov.); 10.00 Fol- klorna glasba; 11.15 Slavni solisti pred mikrofonom; 11.45 Našim ženam (slo- vensko); 12.00 Glasba poželjah (slov.);

13.15 Mladinske skladbe; 13.30 Pionir- sk ura; O prvem preletu Rokavskega preliva (slov.); 17.00 Oddaja za po- deželje: Veseli prizor; Slušna igra — K. Grabeljšek: Za svobodo in kruh; Reportaža: Sličice iz naših vasi (slo- vensko); 18.30 Shopinove etude.

PONEDELJEK 11. 12. 1950

14.00 Igra vaški kvintet, pojeta Bo- žo in Miško; 17.30 Sportni pregled (slov.); 20.45 Iz Istrskega okrožja (slo- vensko); 22.00 Večerno branje: Iz Can- karjevih del (slov.).

TOREK 12. 12. 1950

12.30 Bedrich Smetana: Češki plesi; 13.45 Glasba po željah; 17.40 Nekaj domačih melodij; 19.45 Kulturni pre- gled (slov.); 20.00 Opera.

SREDA 13. 12. 1950

13.45 Gospodarski pregled (slov.); 18.15 Iz del Fridericha Chopina; 19.45 Nekaj poskočnih na harmoniko.

CETRTEK 14. 12. 1950

13.15 Pevski solisti in ansambli; 2.30 Poje komorni zbor iz Trsta pod vodstvom Ubalda Vrabca; 21.00 Radij- ski obzornik (slov.); 21.15 Iz operne- ga sveta.

Uredništvo in uprava »Istrskega ted- nika« v Kopru — Odgovorni urednik: Srečko Vilhar — Tiskala tiskarna »Jadrana« v Kopru

ŠPORTNI DOGODKI v preteklem tednu

SKUPINA A

Domače nogometno tekmovanje ka- že vedno bolj jasno sliko skoro goto- vih bodočih prvakov.

Na Jugoslovanskem področju STO ima močno moštvo Arrigoni iz Izole že kar štiri točke več kot drugopla- sirano moštvo: Piran. Arrigoni je »amreč z lahkoto požel v nedeljo v Kopru dve lagodni točki, ko je igral proti domači Medusi. Arrigoni ima zdaj 14 točk, Piran, ki je drugi, pa 10 točk; nato sledijo: Medusa, Auro- ra, Buje, Brtonigla, Novigrad in Stru- njan.

V IZOLI JE ZMAGAL ARRIGONI

Ce bi soditi po tem rezultatu, bi morda povlekli napačen zaključek, kadar bi rekli, da se je Medusa že v naprej vdala v bodoči poraz. To pa ni res. Saj je Medusa prva prišla do gola in sicer že v peti minuti prvega polčasa. Nad to odločnostjo Medusanov so postal zaskrbljeni vsi pristaši Arrigonija. Ali le za malo. Saino 12 minut kasneje je Marchesan dosegel izenačenje, Bologna pa je pripeljal svoje moštvo v vodstvo v 22. minuti, kar je Depase še povečal v 35. minuti.

S tem je bila tekma zaključena, kajti več drug polčas ni bilo nopen- ga gola več, pa tudi igra ni bila več zanimiva.

TUDI PIRAN JE ZMAGAL

Visok rezultat, ki ga nihče ni pri- čakoval, je ponovno utrdil piransko moštvo na drugem mestu ocenske le- stvice. Kot je začel, tako živahno in odločno: je Piran vodil svojo igro skozi oba polčasa. Piran še vedno lahko ogroža Arrigonija, čeprav ima polne štiri točke manj kot on.

AURORA — BRTONIGLA

Zmagovalci v lanskem splošnem nogometnem prvenstvu STO so se le malo trudili za to svojo visoko zmago nad Brtoniglo. Aurora, ki je kazala občutne znake krize ob začet- ku letošnjega tekmovanja, se vidno popravlja in dosega vedno boljšo igro.

Obsojanja vreden je bil fizičen na- stop igralca Brtonigle Savria, ki je hotel napasti tovariša iz nasprotnega moštva. Sodnik je pravilno nasto- pil, ko ga je izključil, saj je tudi izgubljena igra častna, kadar je bor- ba častna!

BUJČANI V STRUNJANU

»Strunjan ni dozorel za najvišjo skupino nogometnih moštev«, bi bil morda preveč površen zaključek za sodbo tega moštva. Velika in osnovna napaka Strunjancev je nereden trenig. Oni bi morali spoznati, da je vsak useh le plod vztrajnega in res- nega dela. Saj Bujčani prav zaradi tega uspevajo, čeprav so novi v naj- višji nogometni skupini. Zato — Strunjanci — na delo!

SKUPINA B

SVETI JUST RASTE IN DOZOREVA

Ce je Mezgec najlepše začel nogo- metno prvenstvo cone A, ga bo ver- jetno Sv. Just najlepše končal. To je dokazal tudi v nedeljo, ko je kar s 5:0 premagal tako moštvo kot je Mezgec.

Drugi tekem v nedeljo ni bilo v skupini B, razen omenjene med Sv. Justom in Mezgecom.

Lestvica kaže torej na čelu Mon- tebello in Sv. Just z 10. točkami, na- to sledila Mezgec in Opčine z osmi- mi ter dalje Skedenj, Olimpija, Kon- tovel in Nabrežina.

ISTRSKO OKROŽNO PRVENSTVO

V nedeljo so bili doseženi sledeči rezultati:

Medusa B — Arrigoni B 2:1

Nardone — Ampelea 6:0

Rdeča Zvezda — Piran B 2:0

V tržaškem okrožnem nogometnem prvenstvu pa so imeli te-le rezultate:

Polet — Sv. Ivan 2:2

Sesljan — Devin 4:1

Montebello B — Skedenj B 3:1

LAHKOATLETSKA SKUPSCINA

Okoli dvajset društev je poslalo svoje zastopnike na nedeljsko skup- ščino lahkootletskih društev v Tr- stu. Bila so zastopana društva iz jugoslovanske in anglo-ameriške co- ne STO-ja.

Razpravljali so o potrebi in mož- nosti razvoja lahke atletike, ki spa- da med najlepše športe. V tej zve- zi so posebno pohvalili piransko atletsko društvo, ki je doseglo naj- lepše uspehe v preteklem letu. Po- sebna zasluga gre marljivemu Cor- siju Eziju, predvsem pa pomoči, ki jo ljudska oblast nudi vsem pano- gam javnega življenja v jugoslo- vanski coni STO.

Izvolili so tudi nov odbor, ki ga sestavljajo sledeči tovariši: Bandel, Corsi Ezio, Olivieri, Corsi Italo, Babič, Ferfolja, Presel, Meneghet- ti, Pavličič in Volon.